

Archeologienota

Ledegem, Sint-Eloois-Winkelstraat
Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Ledegem, Sint-Eloois-Winkelstraat: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Tina Dyselinck

Erkende archeoloog

Tina Dyselinck 2015/00048

BAAC-Projectnummer

2017-0650

Plaats en datum

Gent, 18 april 2017

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 487

ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.1.3	Aanleiding	4
1.1.4	Geplande werken en bodemingrepen	5
1.1.5	Randvoorwaarden	5
1.2	Werkwijze en strategie	8
1.2.1	Onderzoeksvragen	8
1.2.2	Heuristiek	8
1.3	Assessmentrapport	10
1.3.1	Landschappelijk kader	10
1.3.2	Historisch kader	26
1.3.3	Archeologisch kader	35
1.4	Besluit	39
1.4.1	Datering en interpretatie	39
1.4.2	Archeologische verwachting	39
1.4.3	Potentieel op kennisvermeerdering	42
1.4.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	42
2	Samenvatting	44
3	Lijst met figuren	45
4	Lijst met tabellen	45
5	Plannenlijst	45
6	Bibliografie	46

1 Bureauonderzoek

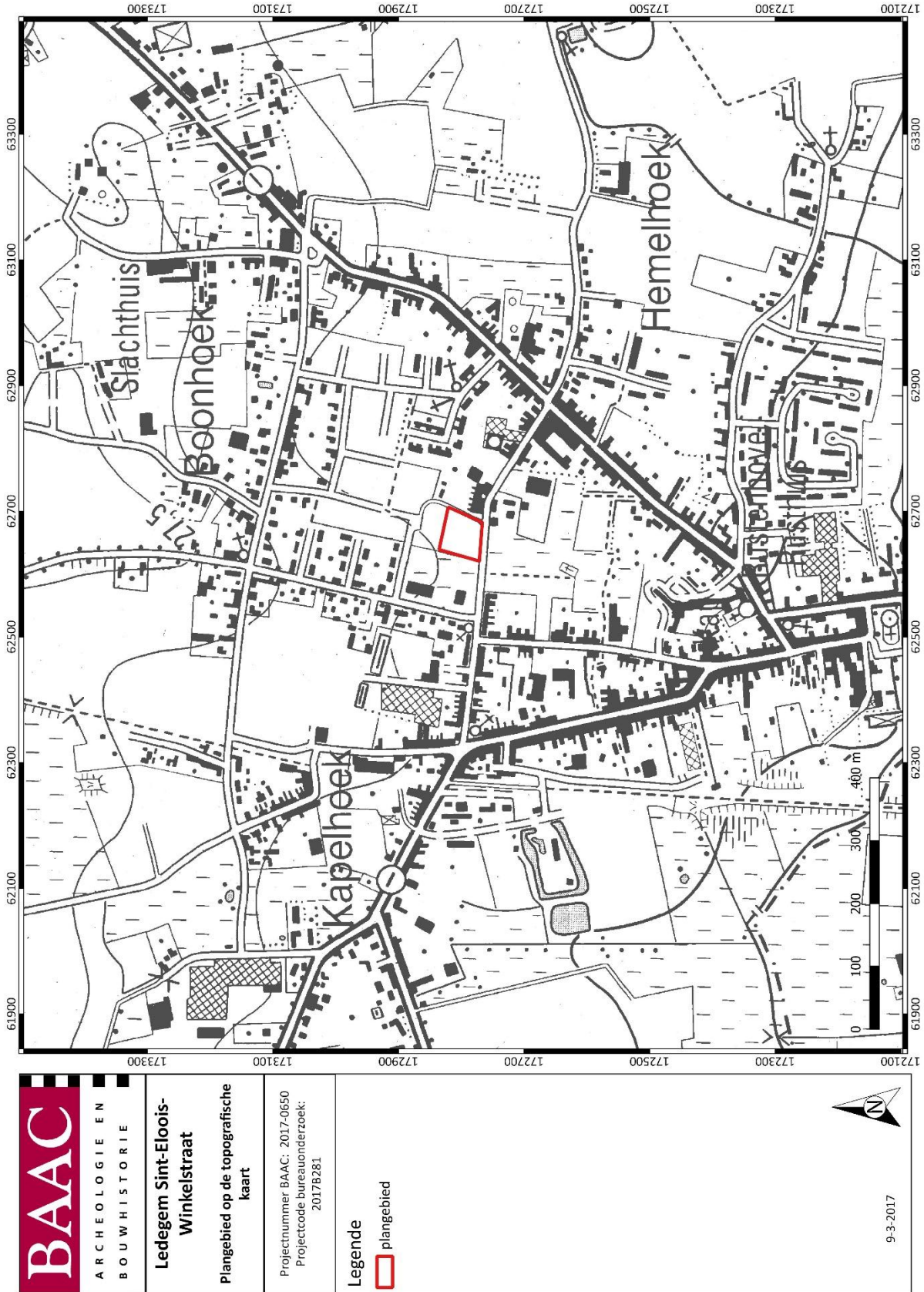

1.1 Beschrijvend gedeelte

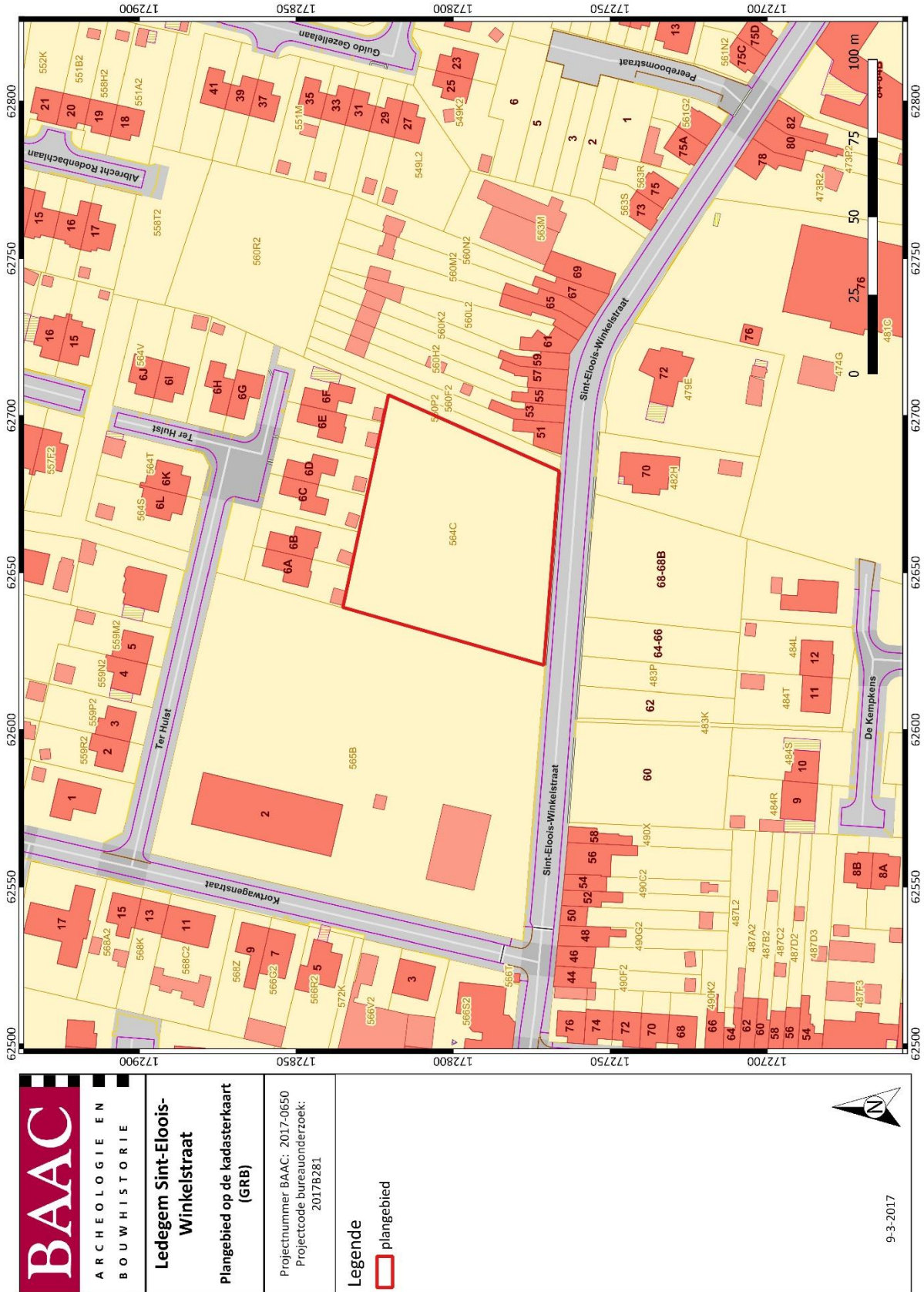
1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Ledegem, Sint-Eloois-Winkelstraat
Ligging:	Sint-Eloois-Winkelstraat, Ledegem, provincie West-Vlaanderen
Kadaster:	Ledegem, Afdeling 1, Sectie C, Perceelnummer 564C
Lambertcoördinaten (EPSG:31370):	Noordwest: x: 3.1279 y: 50.8593 Noordoost: x: 3.1289 y: 50.8592 Zuidwest: x: 3.1276 y: 50.8588 Zuidoost: x: 3.1285 y: 50.8587
Projectcode BAAC Vlaanderen bvba:	2017-0650
Projectcode bureauonderzoek:	2017B281
Betrokken actoren:	Tina Dyselinck, erkend archeoloog, veldwerkleider
Betrokken derden:	Niet van toepassing

Alle hier afgebeelde plannen zijn afkomstig van AGIV 2017, tenzij anders vermeld.

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (1:5.000; digitaal; 09032017)

Plan 2: Plangebied op kadastrale kaart (GRB) (1:1; digitaal; 09032017)

1.1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

1.1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwe wijk worden gerealiseerd. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wegenis, parking en wooneenheden) die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Ledegem, Sint-Eloois-Winkelstraat* bedraagt ca. 4.035 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).¹

¹ (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017)

Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving enkele waarden voor ‘beschermde onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal. Het gaat in beide gevallen om beschermde stads- en dorpsgezichten. De Hoeve Oosthove en omgeving bevindt zich iets meer naar het oosten, in de Sint-Eloois-Winkelstraat 112.² In het centrum van Rollegem-Kapelle, ten noordoosten van het plangebied, bevindt zich Hoeve Capellehof en omgeving.³ In het noordwesten van het plangebied, langs de Nijverheidslaan, bevindt zich een gebied waar geen archeologie meer is aan te treffen.

Aangezien de totale oppervlakte van de bodemingreep 3.000 m² of meer bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze bekrachtigde archeologienota wordt bij de verkavelingsaanvraag gevoegd.

1.1.4 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwe verkaveling. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden onherroepelijk vernietigd.

Op het terrein wordt een verkaveling voorzien (Figuur 1 en Plan 3), met centraal een toegangsweg met parking. Langs beide zijdes van de weg worden nieuwbouwwoningen ingepland. Van geen van deze ingrepen zijn reeds gedetailleerde plannen beschikbaar. Er wordt uitgegaan van een volledige verstoring.

1.1.5 Randvoorwaarden

Gezien de terreinen nog door derden in gebruik zijn, worden de hier voorgestelde onderzoeken met ingreep in de bodem in een uitgesteld traject uitgevoerd.

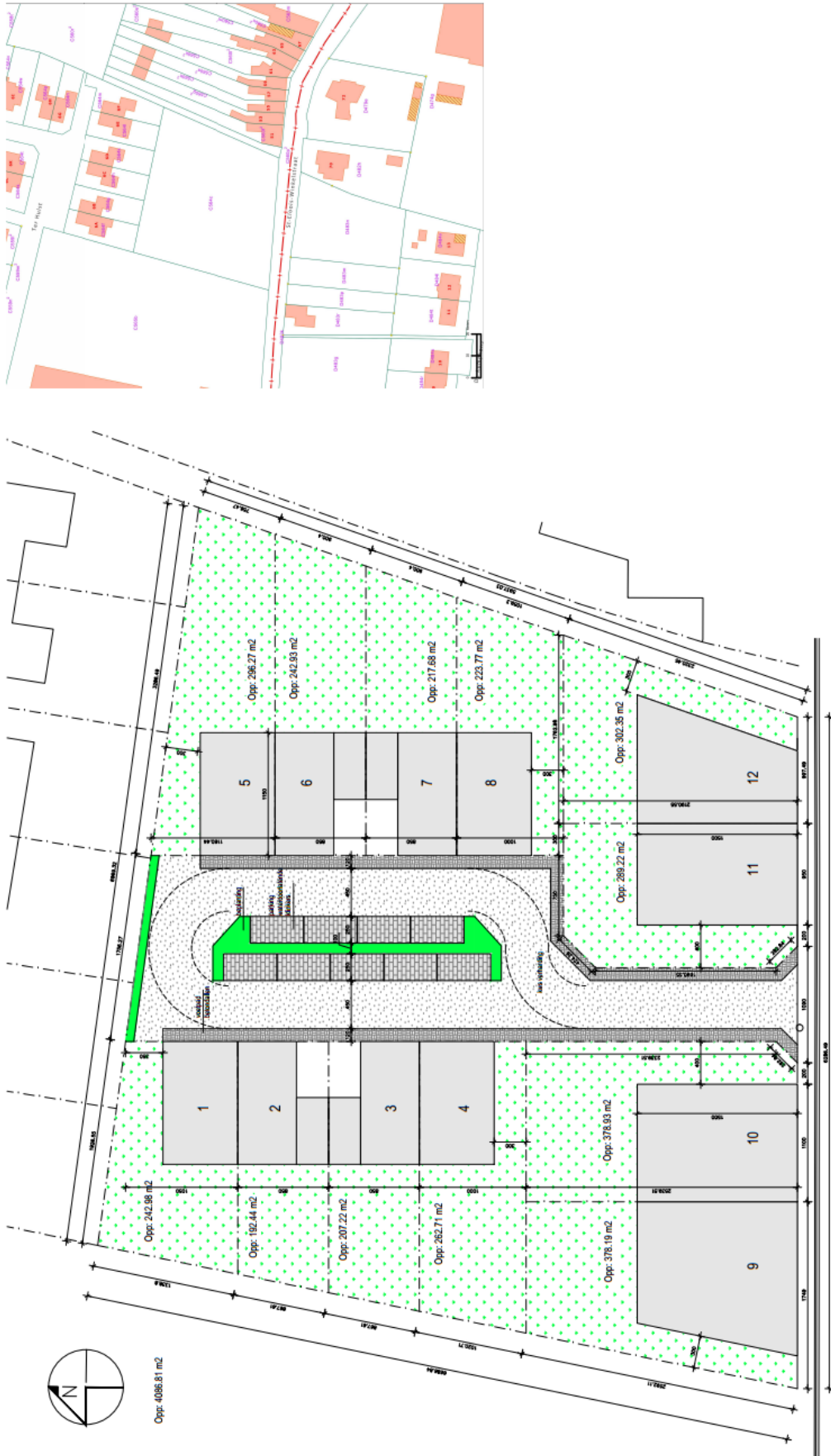
² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, Id13152, id24371.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, Id14480, id24396.

Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting, zoals aangeleverd door opdrachtgever op orthofoto (1:1; digitaal; 13032017)

Figuur 1: Plan van de toekomstige inplanting, zoals aangeleverd door opdrachtgever

1.2 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

1.2.1 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Betreft het behoudenswaardige archeologische waarden?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto

- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart
- Bodemerosiekaart

De geomorfologische kaart is niet voor handen voor het plangebied.

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart
- Kaart van drie kantons van heerlijkheden Ledegem en Uitkerke (1782)
- Topografische kaart Moorseele XXVIII/4 (1911)

De CAI-kaart wordt weergegeven met het grootschalig referentiebestand als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*.⁵ Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

---

⁴ (CARTESIUS 2017)

⁵ (BEYAERT e.a. 2006)

1.3 Assessmentrapport

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

1.3.1 Landschappelijk kader

Hieronder volgt een overzicht van het grondgebruik en de aardkundige, hydrografische en fysisch-geografische gegevens van het plangebied.

Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op Plan 1. Het plangebied Sint-Eloois-Winkelstraat is gelegen aan de Sint-Eloois-Winkelstraat te Ledegem. Het gebied is op dit ogenblik in gebruik als akker. In het noorden zijn woningen zichtbaar van een aanpalende woonwijk (Ter Hulst). In het oosten is een kleine toegangsweg zichtbaar tot de akkers gelegen achter de rijhuizen van de Sint-Eloois-Winkelstraat. In het westen is een vrij groen perceel zichtbaar, met bos en gras, horend bij de school in de Kortwagenstraat. Het plangebied bevindt zich in de kern van Ledegem, die in de laatste jaren een sterke woonuitbreiding heeft gekend (Plan 4 tot Plan 6).

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 20 en 25 m + TAW. Het plangebied zelf heeft hoogtes tussen 22,02 m + TAW (in het zuidwesten) en 23,69 m + TAW (in het noorden). Het is op de hoogtekaart vrij duidelijk te zien dat de omgeving afloopt naar het zuiden, waar zich tevens verschillende beeklopen bevinden (Plan 7).

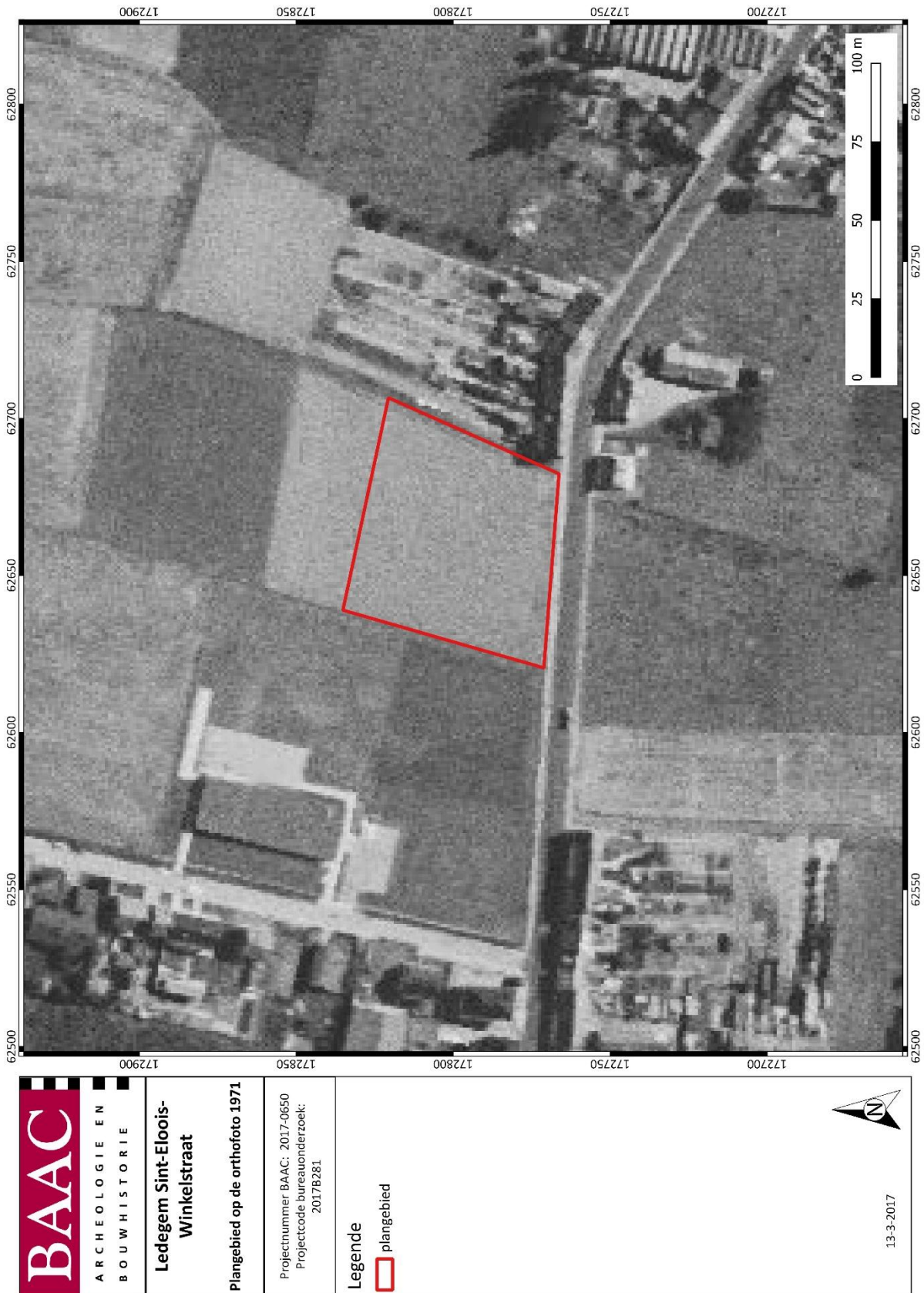
Figuur 2: Zicht op het plangebied van op de Sint-Eloois-Winkelstraat (@Google Maps)

Plan 4: Plangebied op de orthofoto uit 2000-2003 (1:1; digitaal; 13032017)

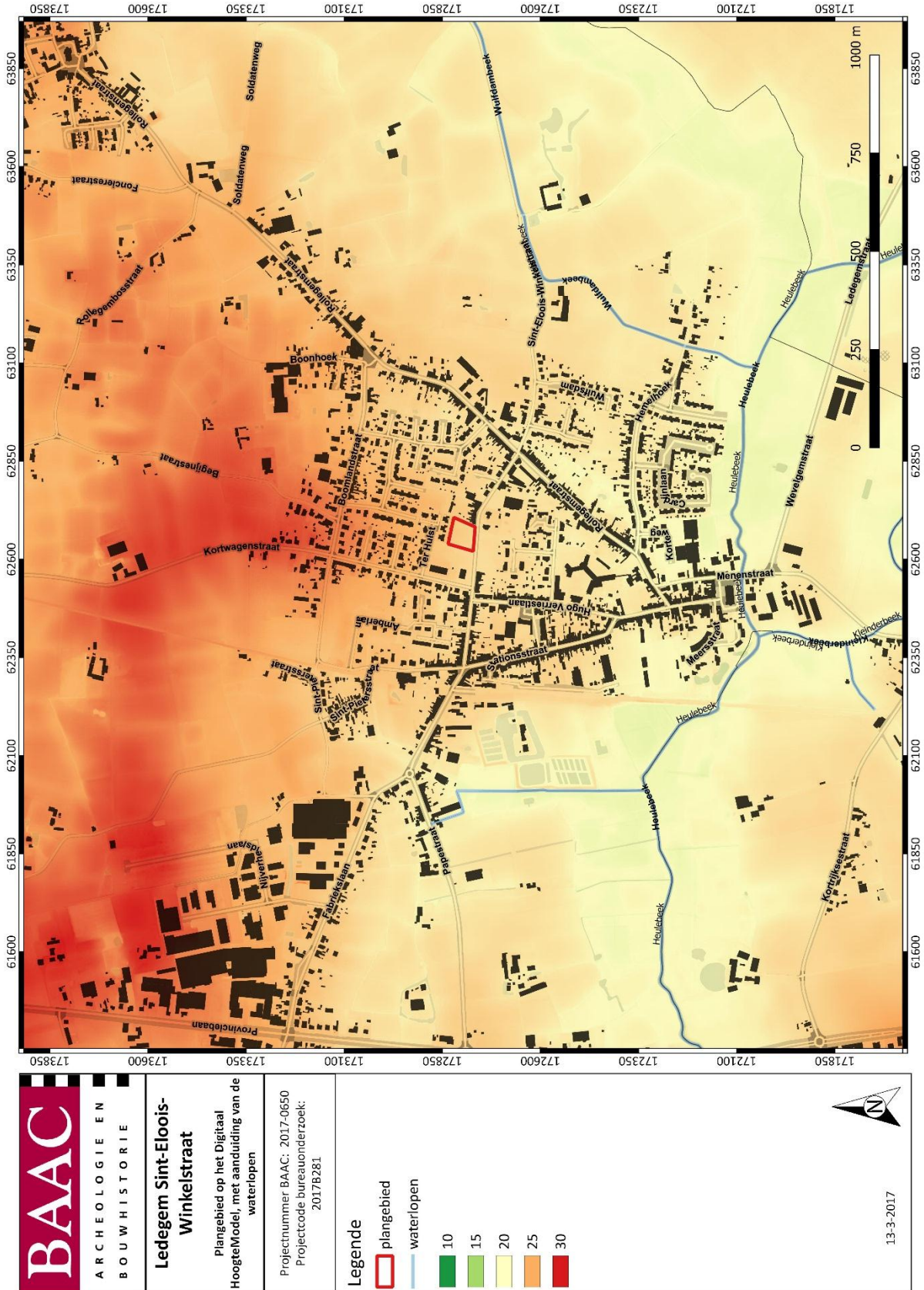

Plan 5: Plangebied op de orthofoto uit 1979-1990 (1:1; digitaal; 13032017)

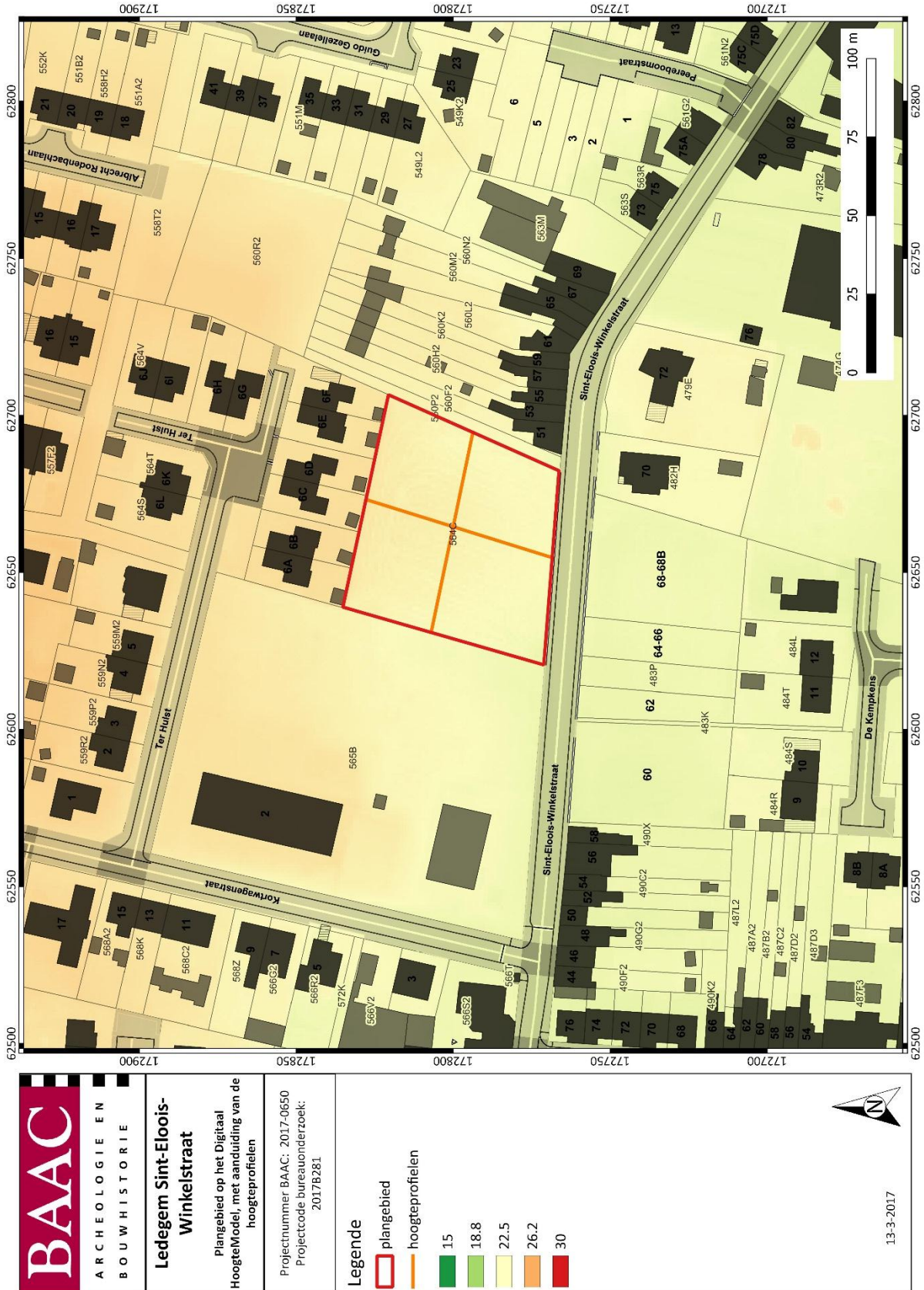

Plan 6: Plangebied op de orthofoto uit 1971 (1:1; digitaal; 13032017)

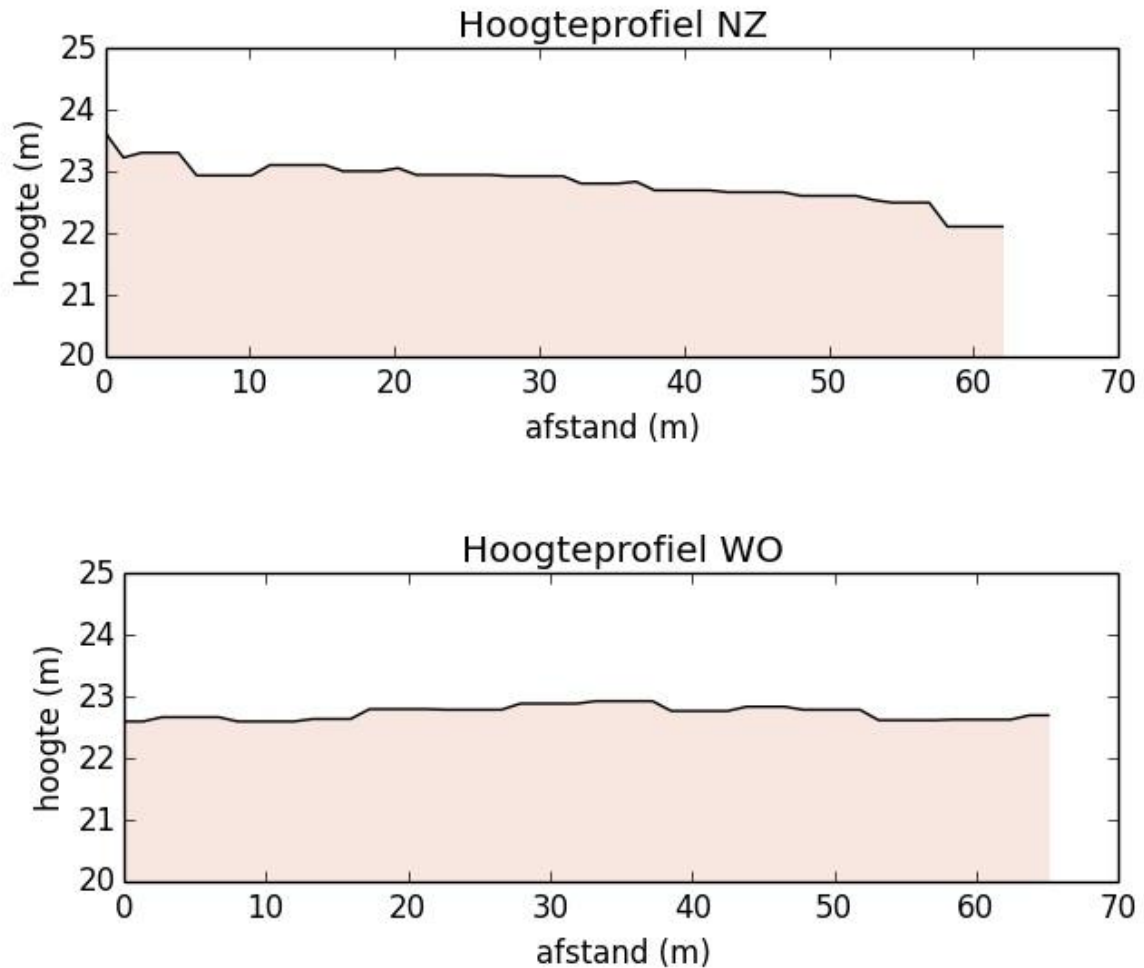

Plan 7: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM), met aanduiding van de waterlopen (1:1; digitaal; 13032017)

Plan 8: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM), met aanduiding van de hoogteprofielen (1:1; digitaal; 13032017)

Figuur 3: Hoogteverloop terrein

Landschappelijke en hydrografische situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in het interfluvium Kustvlakte/Leievallei (12a).⁶ Volgens de kaart van Traditionele Landschappen hoort het plangebied nog net tot de Rug van Westrozebeke in de zandleem- en leemstreek, net ten noorden van het Land van Roeselare-Kortrijk. Deze rug vormt de noord-zuid gerichte waterscheidingsrug tussen het Leie- en IJzerbekken, bestaande uit terrasgrint en wordt omgeven door licht versneden heuvelland. Deze boog is een uitloper van de oost-west gerichte West-Vlaamse heuvelkam. Dit heuvelachtig gebied is lichtjes versneden door naar het oosten of westen gerichte beken, die in het zuidelijke gedeelte eerder naar het zuiden, zuidoosten of noorwesten vloeien.⁷ Terwijl het Land van Roeselare-Kortrijk een sterk verstedelijkt gebied betreft tussen de Mandel en de Leie, met Kortrijk en Roeselare als belangrijkste stedelijke centra.⁸

De hydrografie wijst op een beekvallei ten zuiden van plangebied, ten zuiden van de kern van Ledegem (Plan 7). De sterk meanderende Heulebeek heeft een oostwest oriëntatie en is een zijrivier van de Leie. Samen met de Gaverbeek vormen ze de grootste beken in Zuid-West-Vlaanderen.

⁶ (DE MOOR & MOSTAERT 1993)

⁷ LANDSCHAPSATLAS 2001; ANTROP et al. 2001, 22.

⁸ ANTROP et al. 2001, 25

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt op de Tertiair geologische kaart (Plan 9) gekenmerkt door afzettingen van het Lid van Aalbeke binnen de Formatie van Kortrijk. Net ten zuiden van de kern van Ledegem bevindt zich het Lid van Moen, eveneens binnen de Formatie van Kortrijk. Het Lid van Aalbeke bestaat uit een donkergrijze tot blauwe klei, met glimmers, terwijl het Lid van Moen een grijze klei tot silt is, kleihoudend met kleilagen en *Nummulitus planulatus*.

Het Lid van Aalbeke is een homogene mariene afzetting die bijna uitsluitend uit zeer fijne siltige klei zonder zandfractie bestaat. De kleien zijn afgezet tijdens een eerder beperkte en discontinue transgressieve fase. De top vertoont geen sporen van emersie en is fosfaathoudend en wordt geïnterpreteerd als een maximum 'flooding surface'. Samen met de andere leden van de Formatie van Kortrijk kan een pakket van 100 meter dik bereikt worden.⁹

Quartair

Op de quartairgeologische kaart met schaal 1:200.000 (Plan 10) is het plangebied gekarteerd als 1. Binnen dit profieltype worden uitsluitend eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen (ELPw) of hellingsafzettingen van het Quartair (HQ) waargenomen. Meer naar het zuiden bevinden zich tevens fluviatiele afzettingen (FLPw in profieltypes 3 en 3a)), wat mooi overeenkomt met de beekvallei op die locatie.

De quartairgeologische kaart met schaal 1:50.000 (Plan 11) geeft meer detail. Het plangebied bevindt zich in de vuilroze zone, gekarteerd als profieltype 12, een eolisch afzettingspakket. Dit profieltype wordt gekenmerkt door de opeenvolging van lagen N, p en \$.¹⁰

N = is een continentale (niveo-)eolische afzetting uit het Weichseliaan beschreven als zand en lemig zand. Het zandpakket wordt meestal beschreven als geel los zand met aan de basis veelal een laagje silexkeitjes, dat hier echter niet is aangetroffen. Dit pakket beperkt zich in dikte, met een maximum rond de 3 meter. de afzetting wordt als zuiver eolisch omschreven en is afgezet onder extreem koude en droge klimaatsomstandigheden.

P = is een continentaal hellingsproces uit het Weichseliaan beschreven als zandig en venig leem. Dit pakket bestaat hoofdzakelijk uit een gestratifieerde grijze leem met dunne intercalaties van grijs zand en grijs lemig zand. Soms worden er dunne organische of venige laagjes beschreven. Geregeld is er vermenging met het tertiair substraat. Aan de basis wordt veelal een grindlaag teruggevonden. Sporen van cryoturbatie en solifluxie kunnen opgemerkt worden. Het pakket wordt voornamelijk aangetroffen in depressies en geulen onderaan hellingen en het vult veelal de bovenlopen van de middelgrote rivieren en beken, hier de Heulebeek, op. Dit wijst op een zekere mate van transport. Voorafgaand aan dit transport is dit sediment vermoedelijk als niveo-eolische loess afgezet. De dikte van dit pakket kan variëren tussen 7 en 10 meter en heeft in grote mate bijgedragen aan de nivellering van het landschap.

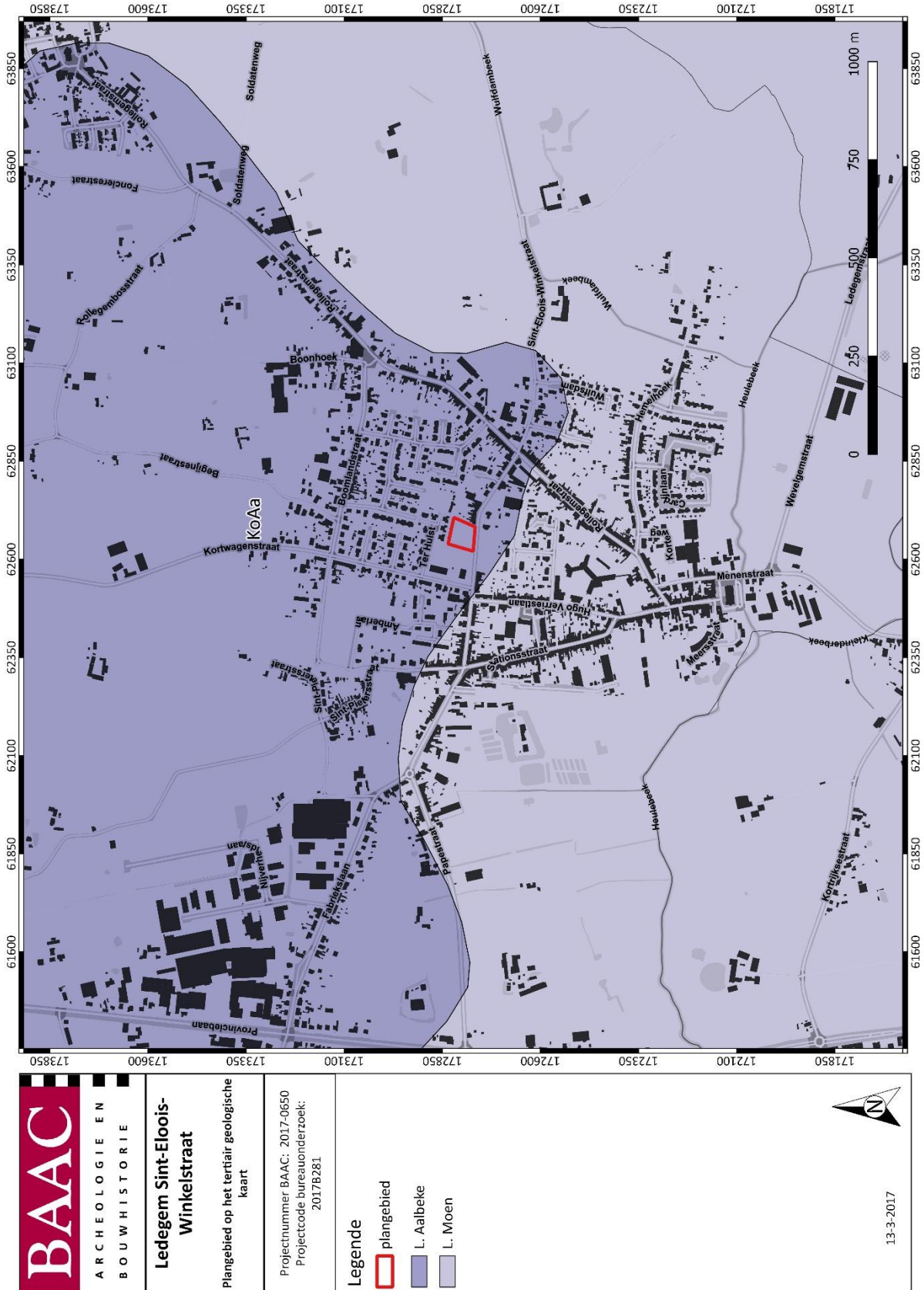
\$ = het tertiair substraat.

De okergele zone ten noorden van het plangebied bevat enkel de eolische sedimenten van N, boven het tertiair substraat (\$). De blauwgroene zone ten zuiden van het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit continentale fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan, waarbij bovenin een zandig faciës wordt aangetroffen en onderin een grindrijk zandig faciës, bovenop het tertiair substraat. De vaalgroene zone

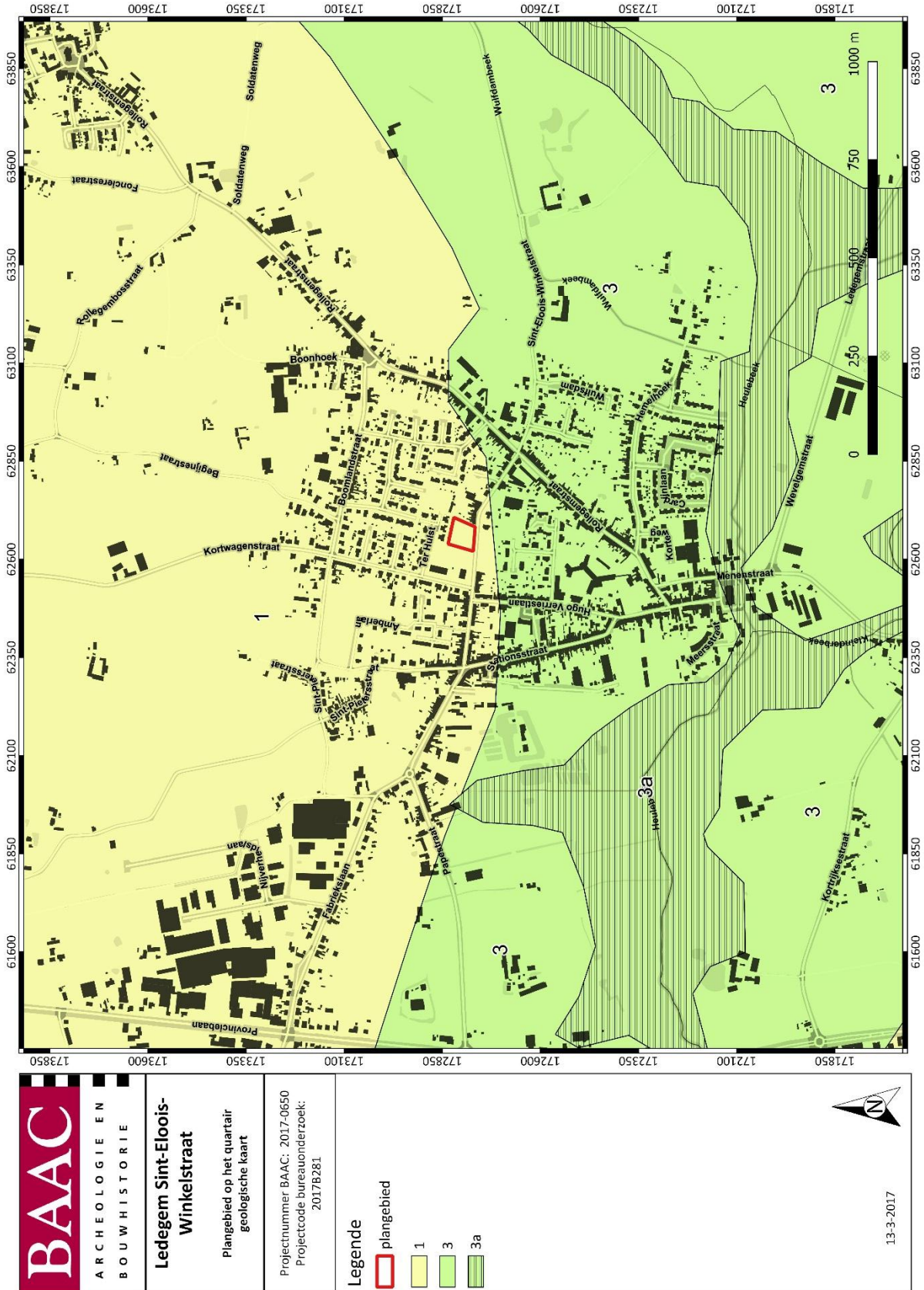
⁹ DE GEYTER 2001.

¹⁰ MATTHIJS 2002.

met rode ruiten heeft bovenop deze fluviatiele afzettingen een tardiglaciale continentaal niveo-fluviaal pakket bestaande uit een zandige faciës.

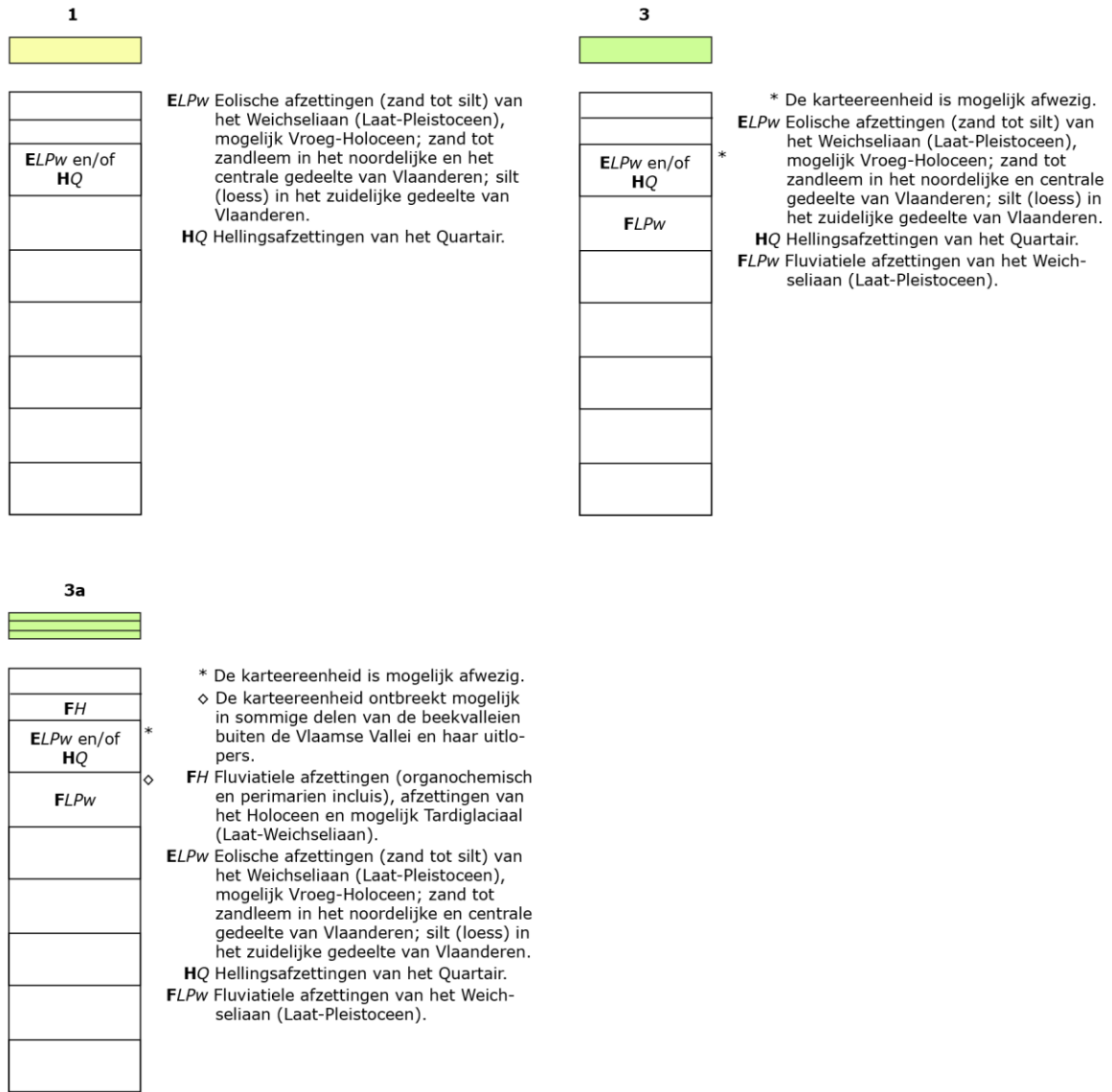

Plan 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart (1:50.000; digitaal; 13032017)

	ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE
	Ledegem Sint-Eloois- Winkelstraat
Plangebied op het quartair geologische kaart	
Projectnummer BAAC: 2017-0650 Projectcode bureauonderzoek: 2017B281	
Legende	
	plangebied
	1
	3
	3a
13-3-2017	

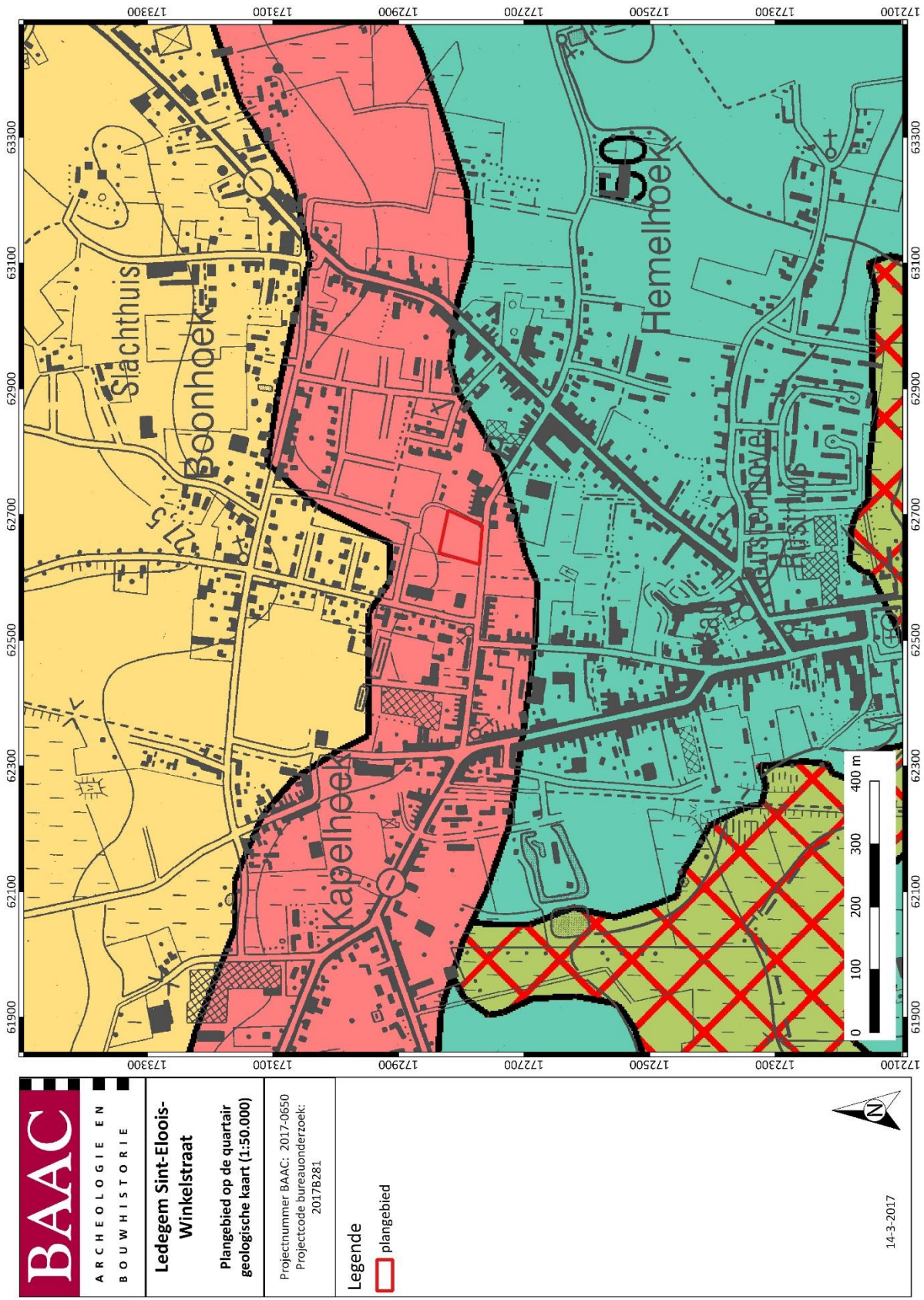
Plan 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart (1:200.000; digitaal; 13032017)

Figuur 4: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied¹¹

¹¹ (AGIV 2017)

Plan 11: Plangebied op de Quartairgeologische kaart (1:50.000; digitaal; 14032017), uitleg invulling in tekst.

Bodem

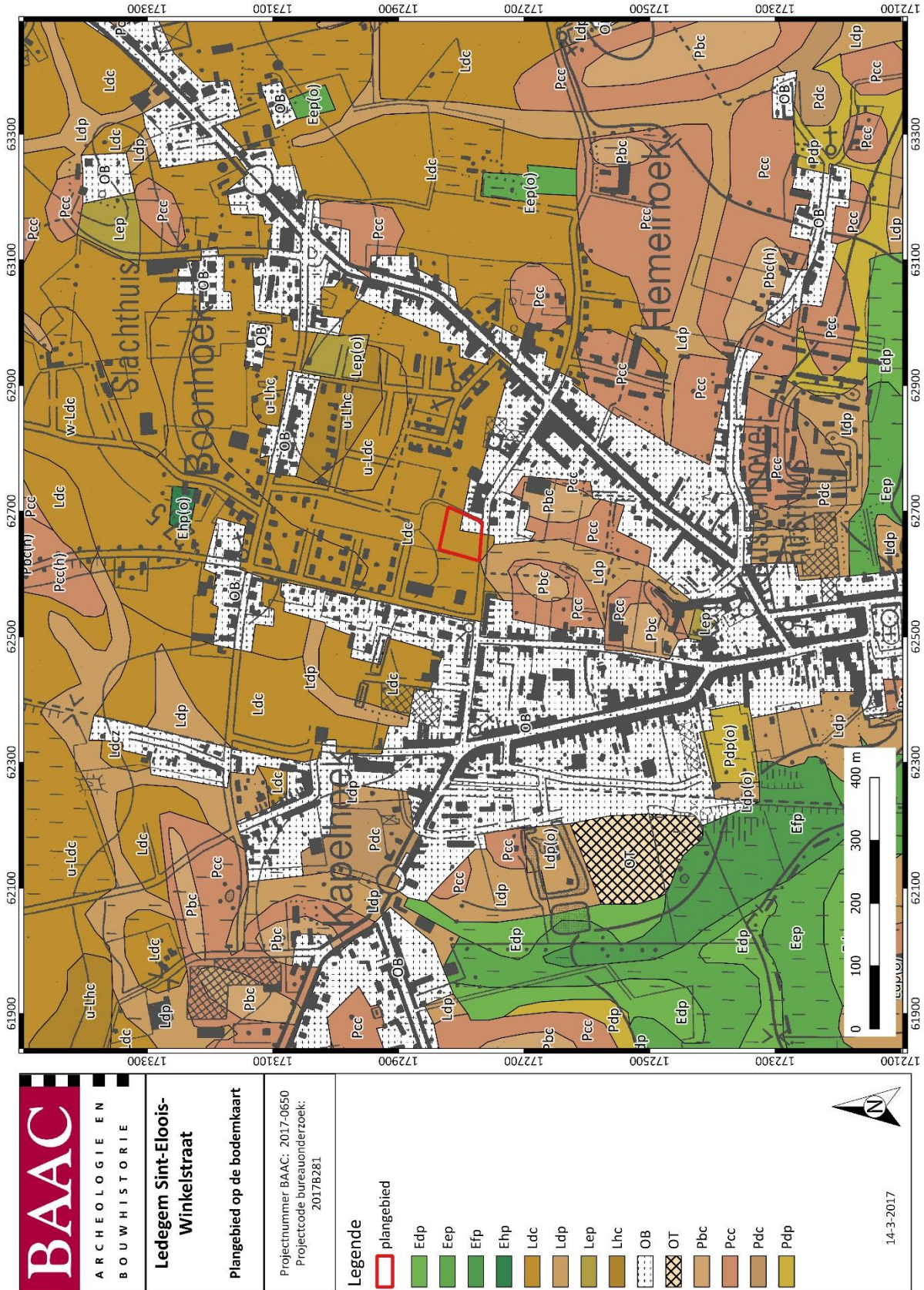
Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als Ldc, een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte verbrokkelde textuur B-horizont. Meer naar het zuiden, in de beekvallei van de Heulebeek, worden voornamelijk bodemtypes aangetroffen zonder profiel, wat veelal duidt op fluviaatiele afzettingen.

De Ldc series zijn matig natte, matig gleyige zandleemgronden met donker grijsbruine bouwvoor. Onder de Ap komt een bleekbruin uitgelogde horizont voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. de textuur B is verbrokkeld, sterk gevlekt en door oxydo-reductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Heel dikwijls komt op wisselende diepte het tertiair substraat voor. Boven het klei- of klei-zandsubstraat komt veelal een roestige band voor ten gevolge van het stagnerend water. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B. deze bodems zijn te nat in de winter, blijven lang fris in de lente en zijn algemeen goed vochthoudend in de zomer. Rationeel gebruik als akkerland vereist drainering. Het zijn dus goede gronden, mits drainering geschikt voor alle teelten. Ze zijn geschikt voor weiland.¹²

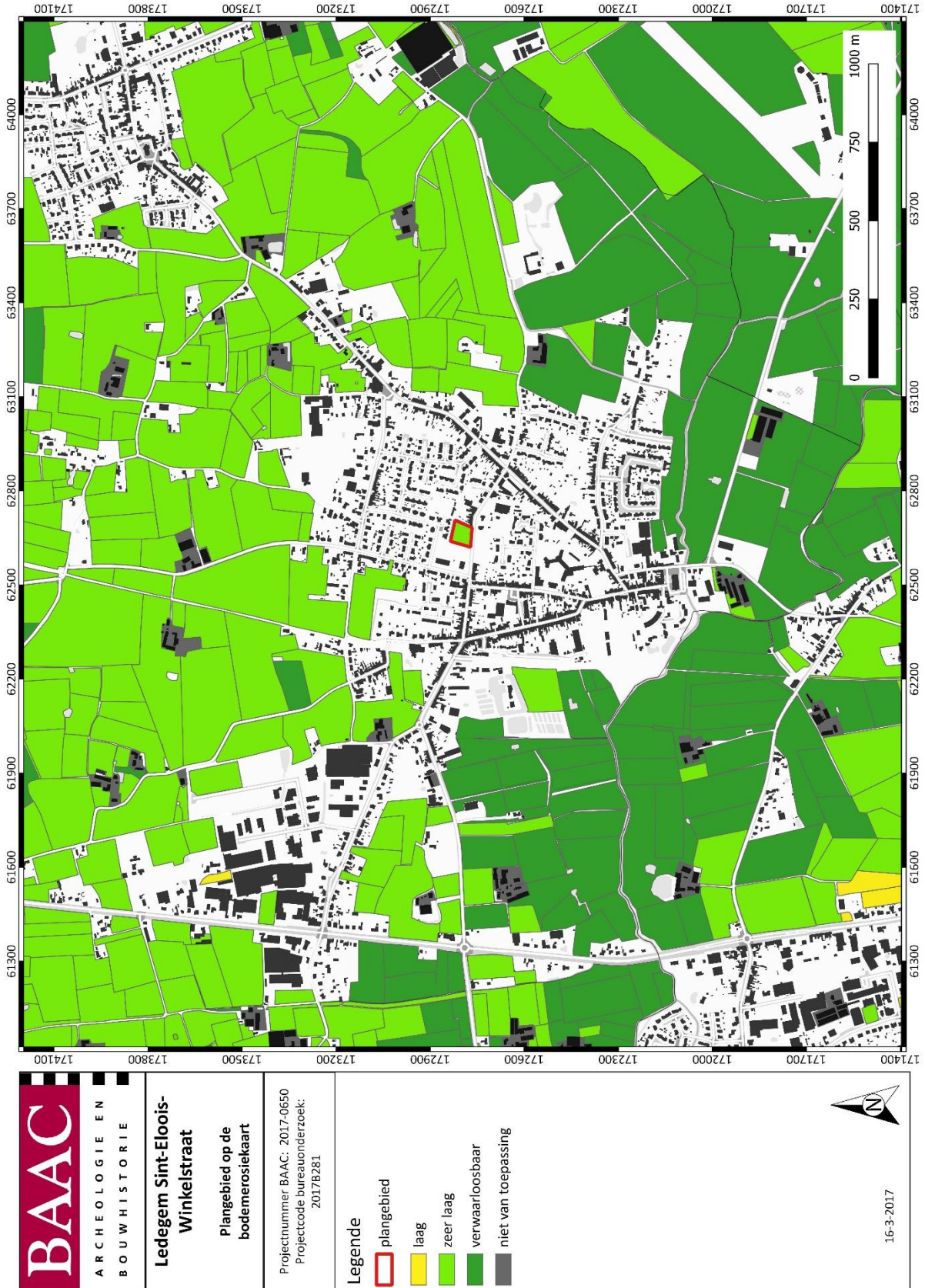
Op de bodemerosiekaart staat het plangebied gekarteerd als gebied met een zeer lage erosie (Plan 13).

---

¹² VAN RANST & SYS 2000.

Plan 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (1:20.000; digitaal; 14032017)

Plan 13: Plangebied op de bodemerosiekaart (1:150.000; digitaal; 15032017)

1.3.2 Historisch kader

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Ledegem.

De oudste vermelding van Ledegem gaat terug tot 1085 als 'Liedengehem', wat 'heem van de familie Lido' zou betekenen. De heerlijkheid droeg ook nog de naam 'Watene'. Het dorp ontwikkelde zich ten noorden van de Heulebeek. Ten zuiden ervan blijft nog lang moerassig gebied met slechts enkele verspreide boerderijen.

Het grondgebied van Ledegem behoorde tot verschillende heerlijkheden. In 1738 kocht de burggraaf van Harelbeke, Frans-Robert Moerman d'Harelbeke, de heerlijkheid Ledegem. Zijn zoon Robert-Jan leverde een belangrijke financiële bijdrage in de heropbouw van de parochiekerk nadat die was afgebrand in 1763. De oudste vermelding van een kerk in Ledegem gaat terug tot 1149. De parochie behoort tot 1559 tot het bisdom Doornik, daarna tot 1801 tot het bisdom Ieper en nadien tot 1834 tot het bisdom Gent, om uiteindelijk bij het bisdom Brugge onderverdeeld te worden. Ledegem was tot 1806 nog zeer bosrijk.

Ledegem heeft zwaar geleden in de Eerste Wereldoorlog. Bij aanvang van de oorlog werden verschillende mensen gedood door de Duitse soldaten in hun doortocht naar het westen. Het station, vlakbij het plangebied, is in gebruik genomen om zo via smalspoor het front te bevoorraden. Hierdoor ontstond er een overlagplaats bij het station van materiaal en munitie. In 1918 werd verschillende malen gepoogd Ledegem te bevrijden. In de gemeente Ledegem bevindt zich het Ledeghem Military Cemetery, een Britse militaire begraafplaats met gesneuvelden uit de Eerste Wereldoorlog.¹³

Ledegem bleef tot in de 20^e eeuw hoofdzakelijk een landbouwdorp waarin graangewassen zoals haver en tabak en vlas werden geteeld. In 1977 werd de gemeente uitgebreid met de deelgemeenten Rollegem-Kapelle en Sint-Eloois-Winkel.¹⁴

Kaartmateriaal

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.¹⁵

Op de Ferrariskaart is te zien dat het plangebied zich bevindt op een omhaagde akker (Plan 14). Ten oosten van het plangebied bevindt zich een hoeve en ook rechttegenover het plangebied bevindt zich een grote uitgebouwde hoeve. De Sint-Eloois-Winkelstraat is goed herkenbaar. Het centrum van Ledegem bevindt zich iets meer naar het zuiden, waar verschillende omwalde hoeve worden omgeven door een dichte bewoning. Ten westen van het plangebied wordt het goed ter Hulst weergegeven, een grote hoeve met dubbele omgrachting en bosgebied. De ruime omgeving is een sterk ontwikkeld landschap, met vele akkerlanden, maar met niettemin nog een aanzienlijk deel beboste percelen, voornamelijk bij hoeves. Dus mogelijk gaat het hier eerder om boomgaarden. In het uiterste westen van de kaart zijn graslanden ingekleurd, in de beekvallei van een zijbeek van de Heulebeek. De Heulebeek zelf is nog net zichtbaar in het uiterste zuiden van de afbeelding.

¹³ <http://www.ledegem.be/de-gemeente/in-t-kort/ledegem-14-18/historiek>

¹⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017, id120728; HASQUIN 1980.

¹⁵ (KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2017)

Plan 14: Plangebied op de Ferriskaart (1771-1778) (1:11.250; digitaal: 14032017)

Drie kantons van de heerlijkheden Ledegem en Uitkerke (1782)¹⁶

De oudste bruikbare cartografische bron voor het plangebied aan de Sint-Eloois-Winkelstraat is de kaart van drie kantons van de heerlijkheden Ledegem en Uitkerke door J.F. Casier uit 1782 (Figuur 5 en Figuur 6). Het plangebied zelf is niet ingekleurd en maakte dus geen deel uit van deze kantons, maar er wordt een mooi beeld gegeven van Ledegem in die periode. De hoeve die op de kaart van Ferraris paalt aan het plangebied wordt hier net een perceel verder gesitueerd. Het centrum van Ledegem bestaat uit een zeer brede laan waarlangs rijtjeshuizen zijn ingeplant. De kerk wordt in het groen gesitueerd, langs de Heulebeek. Er zijn verschillende molens^u opgetekend. Verschillende sites met walgracht worden verspreid op het grondgebied aangetroffen.

Figuur 5: Uitsnede van de kaart van drie kantons van de heerlijkheden Ledegem en Uitkerke, opgemaakt door J.F. Casier in 1782, met aanduiding van het plangebied.

¹⁶ CARTESIUS 2017.

Figuur 6: Uitsnede van de kaart van drie kantons van de heerlijkheden Ledegem en Uitkerke, opgemaakt door J.F. Casier in 1782, met aanduiding van het plangebied.

Vandermaelen (1846-1854)

Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten, die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.¹⁷

Op de kaart van Vandermaelen is het plangebied te midden akkers aangegeven, langs de Sint-Eloois-Winkelstraat. Ten westen staat het goed ter Hulst nog aangegeven, maar zonder benaming (Plan 15). Op de hoek van de Sint-Eloois-Winkelstraat met de Kortwagenstraat is een kapel aangegeven, *Pollets Kapelle*. De bewoning tegenover en naast het plangebied zijn nog steeds afgebeeld. De nattere gebieden rond de beek worden er als *Meerschen* geduid. Het centrum van Ledegem in het zuiden is vrij dicht bebouwd, vergelijkbaar als op de kaart van Ferraris.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

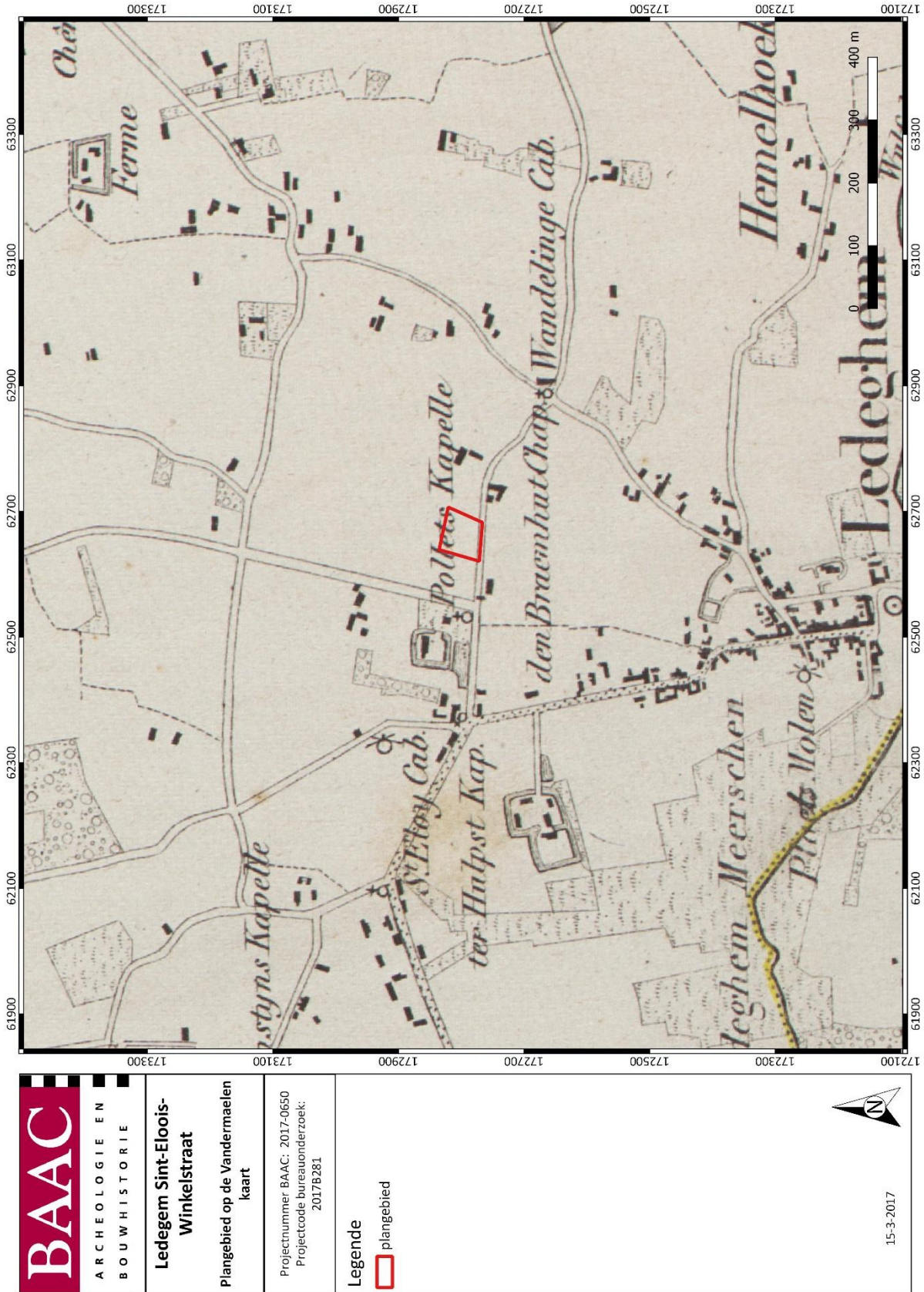
Een andere 19^e-eeuwse kadasterkaart is de Atlas der Buurtwegen. Deze atlas werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹⁸

Op de Atlas der Buurtwegen vormt het plangebied de zuidelijke helft van een perceel langs de Sint-Eloois-Winkelstraat (Plan 16). De hoeses rondom het plangebied op de kaart van Ferraris zijn niet langer aangegeven. Het Hof ter Hulst is wel nog aangeduid, wel in een enigszins gewijzigde vorm en locatie. Langs de wegen lijkt reeds meer bewoning inplant.

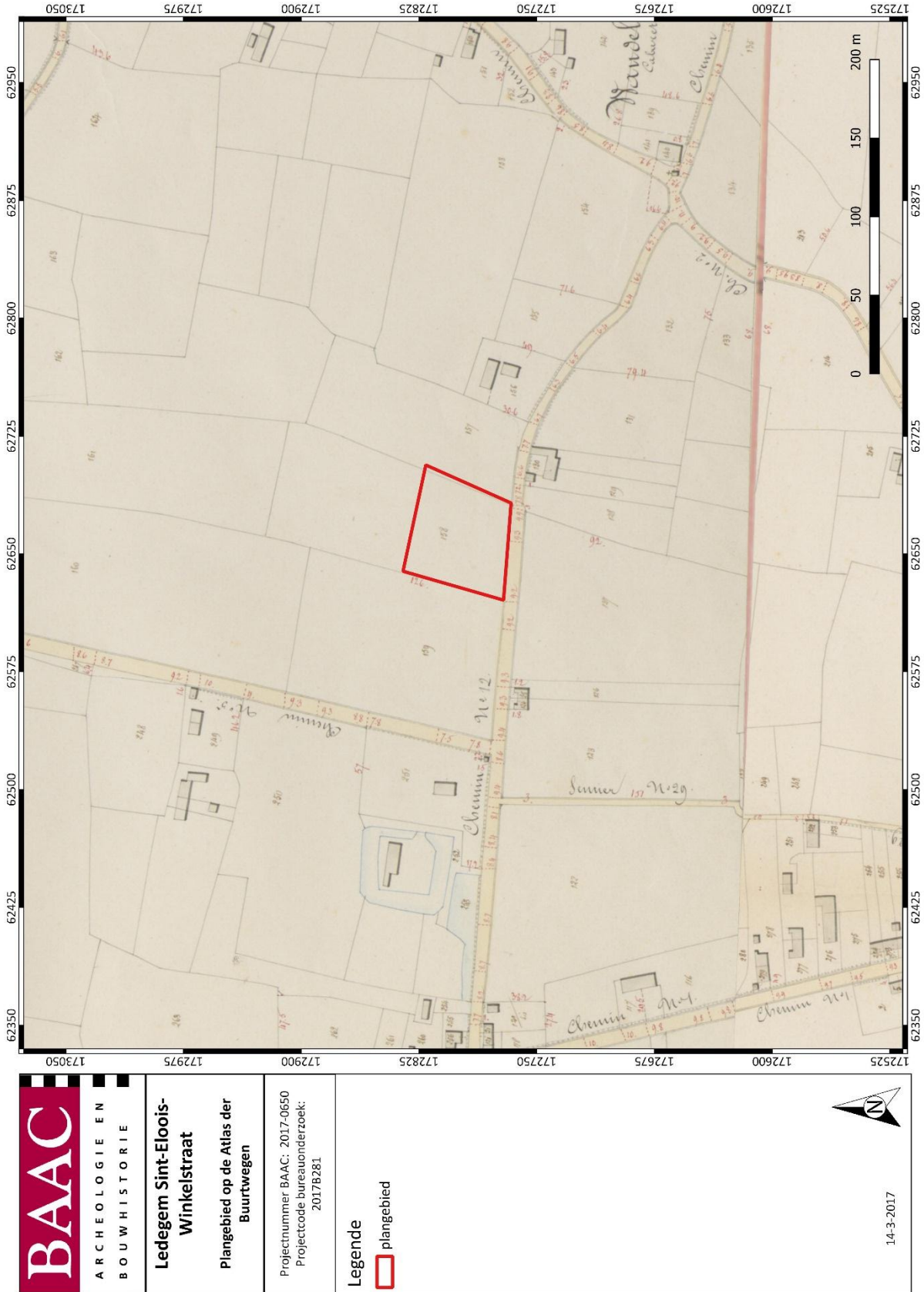
¹⁷ (AGIV 2017)

¹⁸ (AGIV 2017)

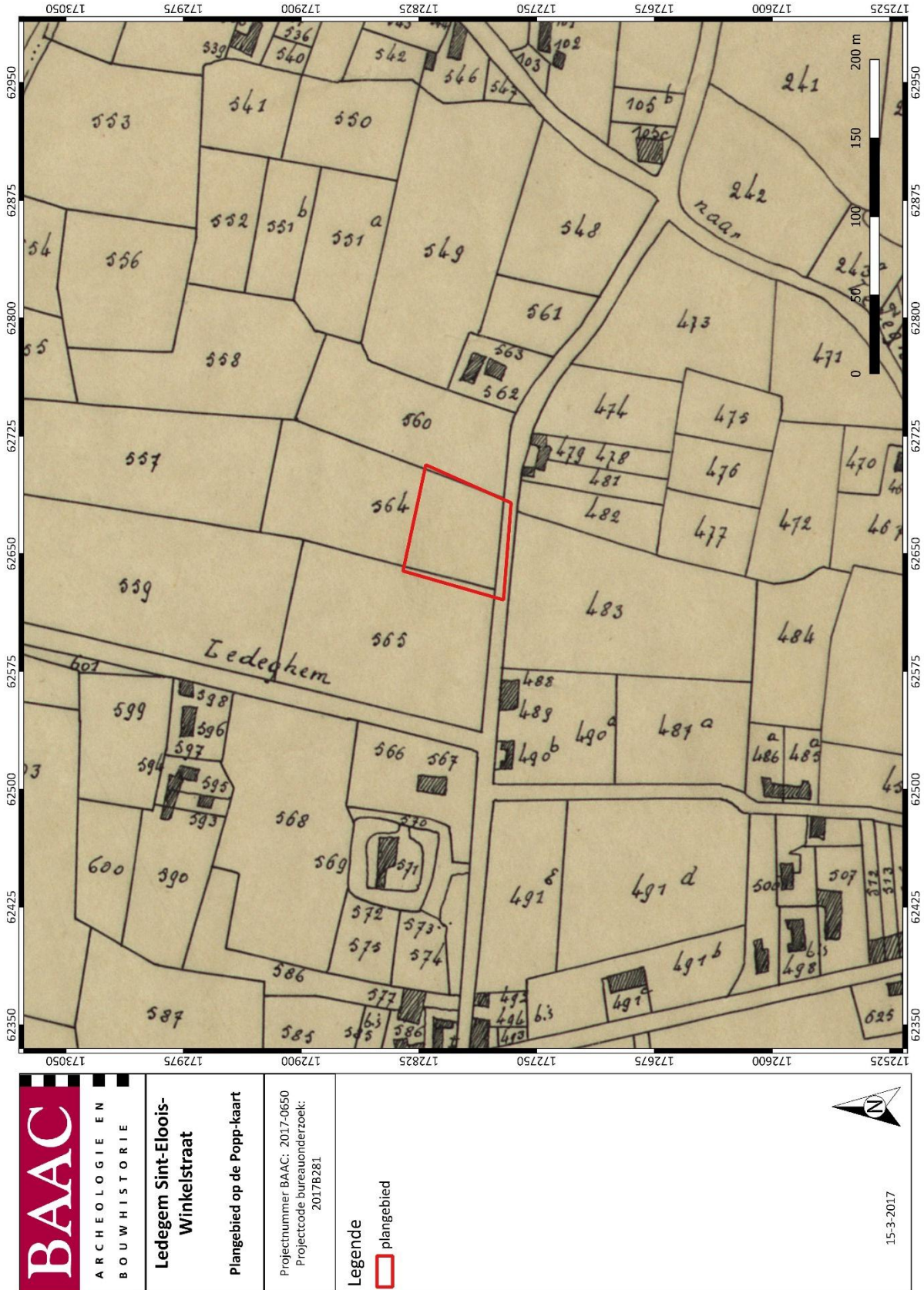

Plan 15: Plangebied op de Vandermaelenkaart (1840) (1:20.000; digitaal; 15032017)

Plan 16: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1840) (1:2.500; digitaal; 14032017)

Plan 17: Plangebied op de Poppkaart (1842-1879) (onbekend; digitaal; 15032017)

Popp (1842-1879)

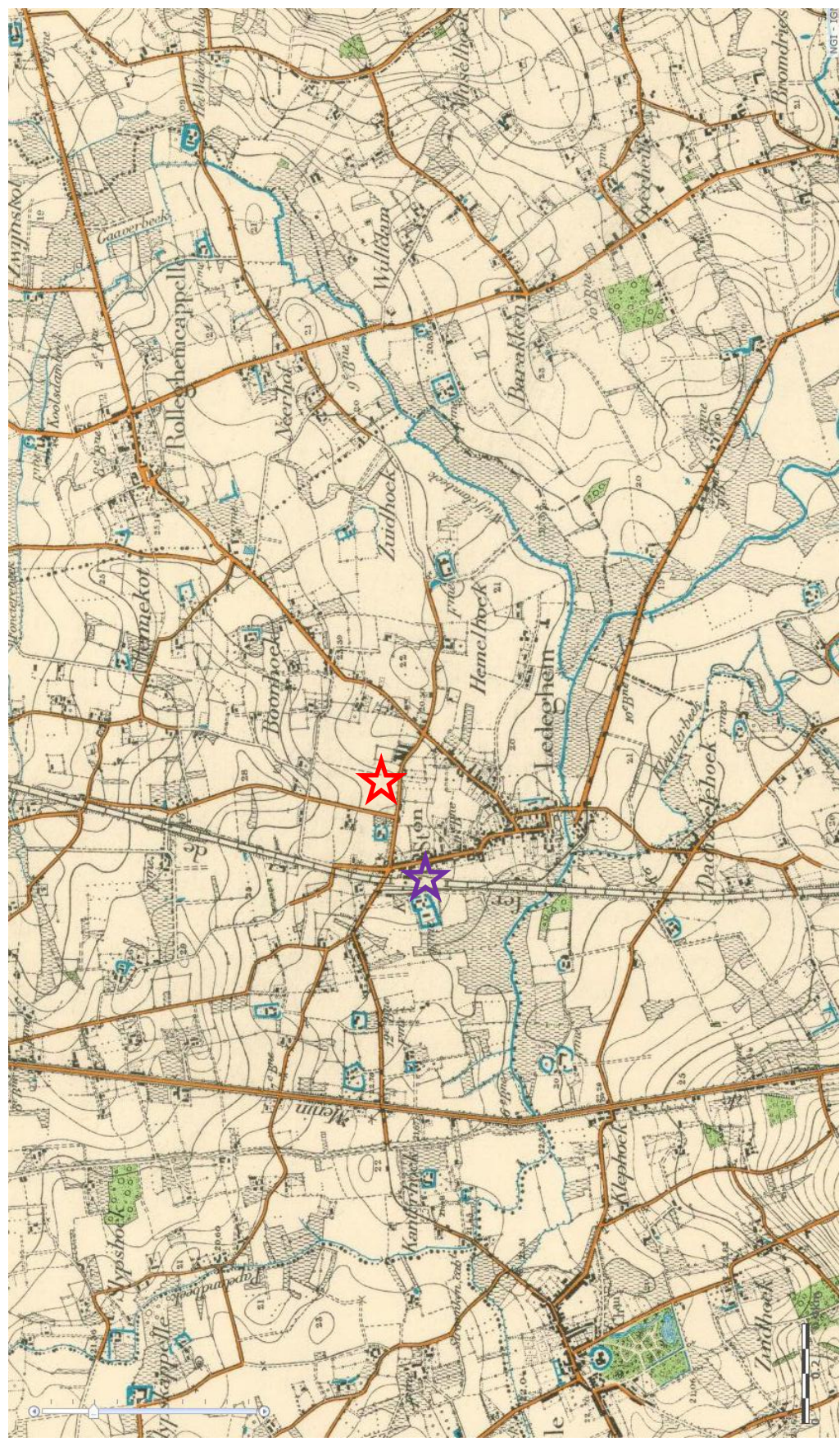
De Poppkaarten zijn het levenswerk van Philippe-Christian Popp (1805-1879). Van 1842 tot aan zijn dood in 1879 werkte hij aan deze atlas. Ongeveer alle gemeenten van de toenmalige provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen had hij getekend en gedrukt.¹⁹ De situatie op de Popp-kaart is sterk vergelijkbaar met deze op de Atlas der Buurtwegen (Plan 17).

Moorseele XXVIII/4 (1911)

Op de topografische kaart van Moorseele staat het plangebied als akkerland ingekleurd. De regio rond het plangebied is nog niet in ontwikkeling genomen. De hoogtelijnen tonen duidelijk het verval in het terrein aan, naar de beekvallei in het zuiden. De locatie van het station van Ledegem staat aangegeven. Dit bevindt zich vlakbij het plangebied.

---

¹⁹ (KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2017)

Figuur 7: Situering van het plangebied (rode ster) en het station (paarse ster) op de topografische kaart van Moorsele uit 1911.

1.3.3 Archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het plangebied.

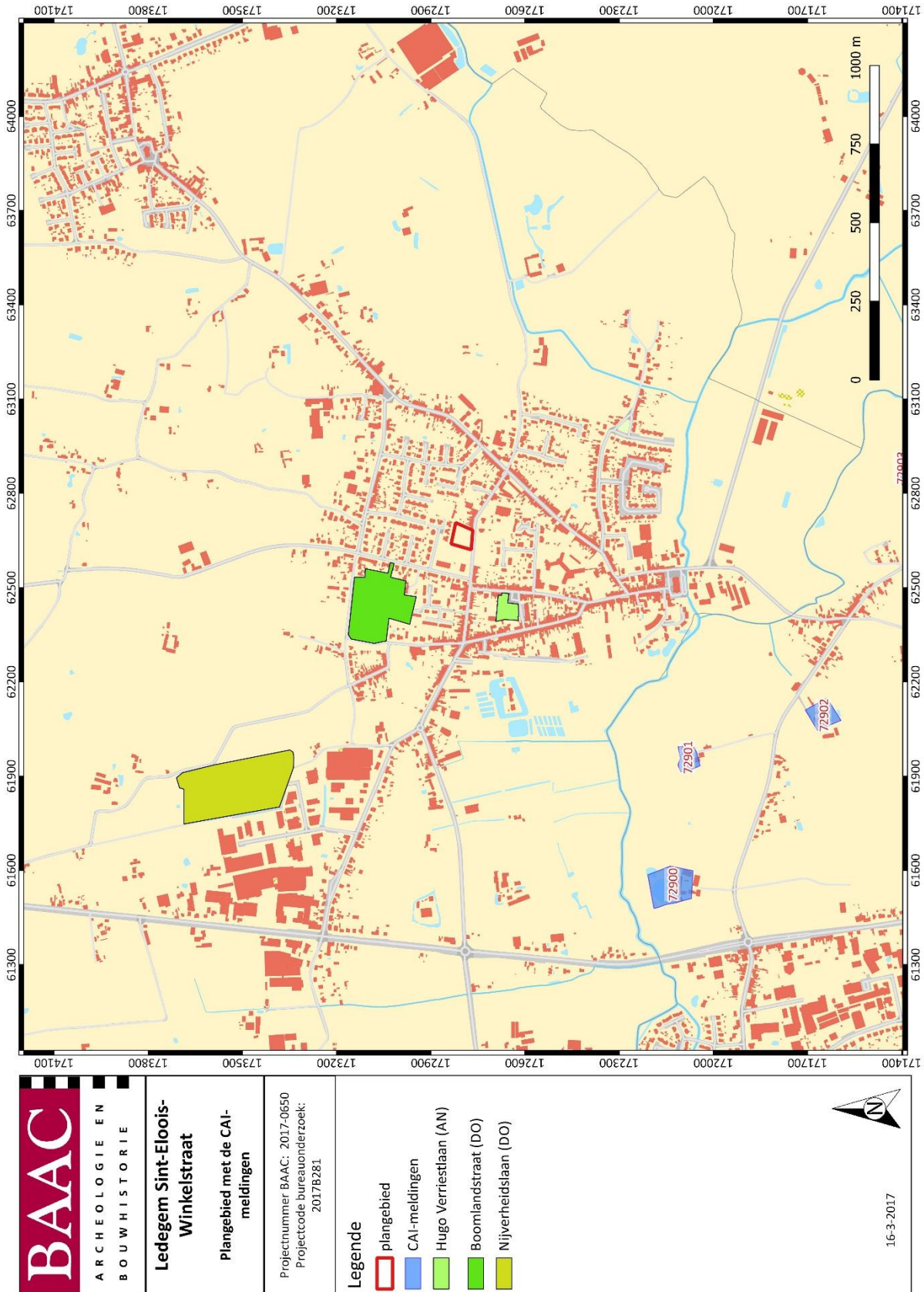
Voor het plangebied zelf aan de Sint-Eloois-Winkelstraat zijn geen archeologische waarden gekend (Plan 18).²⁰ Rondom het projectgebied werden een aantal meldingen teruggevonden (Tabel 1). Opvallend hierbij is dat geen meldingen zijn opgenomen voor het grondgebied Ledegem, ook de sites met walgracht ontbreken volledig in de CAI. Dit hiaat wordt weergegeven op Plan 19, waar de verschillende meldingen en opgravingen zijn geplote op de kaart van Ferraris. De verschillende sites met walgracht uit deze periode te Ledegem zijn hier duidelijk op zichtbaar.

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied (LME=laat middeleeuws).²¹

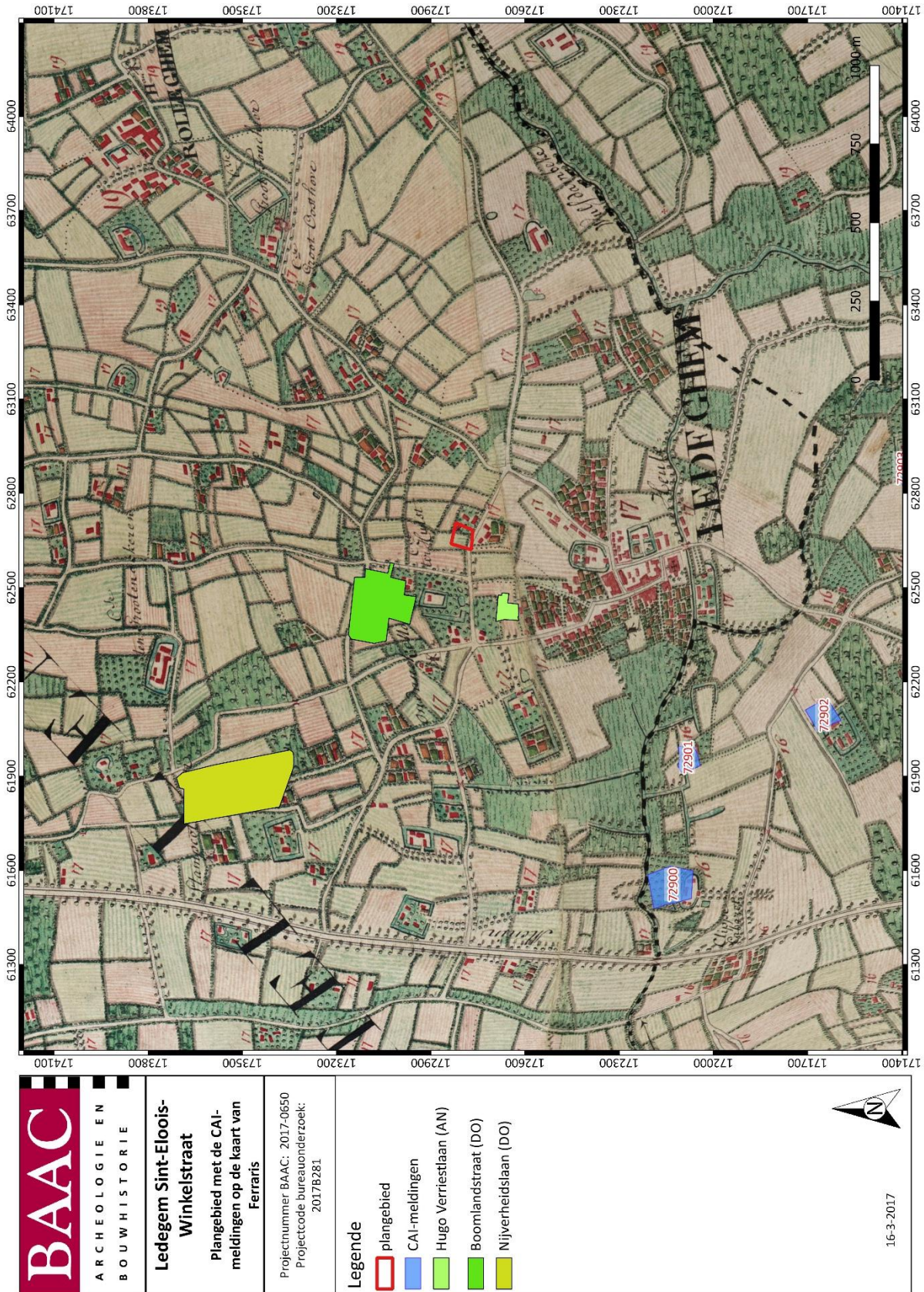
CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
72900	DADIZELE KORTRIJKSESTRAAT 15: SITE MET WALGRACHT (LME)
72901	DADIZELE KORTRIJKSESTRAAT 45: SITE MET WALGRACHT (LME)
72902	DADIZELE KORTRIJKSESTRAAT 56: SITE MET WALGRACHT (LME)

²⁰ (CAI 2017)

²¹ (CAI 2017)

Plan 18: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart, met aanduiding van Archeologienota's (AN) en opgravingen (DO) (1:1; digitaal: 15032017)

Plan 19: Plangebied en omgeving op de kaart van Ferraris, met aanduiding van de CAI-meldingen, Archeologienota's (AN) en opgravingen (DO) (1:1; digitaal: 15032017)

Op de CAI ontbreken verschillende onderzoeken die hieronder kort belicht worden.

Ledegem Hugo Verriestlaan (AN): voor dit plangebied is een Archeologienota geschreven. Voor dit gebied werd geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd gezien de bestaande gebouwen de ondergrond reeds sterk verstoord hebben.²²

Ledegem Nijverheidslaan (DO): deze site heeft bewoningssporen uit de late ijzertijd-Romeinse tijd opgeleverd, naast *off-site* fenomenen uit de middeleeuwen. Er is eveneens een bomkrater uit WOI aangetroffen. Opvallend op deze site is dat de sporen die zich op de top van de rug bevinden in sterke mate zijn afgetopt, terwijl die in het zuiden zijn afgedekt door een colluviaal pakket. Daar kennen de sporen een uitstekende bewaring. Toch leverde net de noordelijke zone de nederzettingssporen op.²³

Ledegem Boomlandstraat (DO): deze site heeft tal van bewoningssporen en perceleringsgreppels (*enclosures*) opgeleverd uit de late ijzertijd-Romeinse periode. Er zijn eveneens brandrestengraven uit deze periodes aangetroffen. Uit de jongere periodes gaat het voornamelijk om *off-site* fenomenen en projectielen uit WOI. Bodemkundig kon vastgesteld worden dat er een minimale nivellering is teweeggebracht door landbouwactiviteiten, die eveneens voor een verstoring hebben gezorgd in de toplaag van 20 à 25 cm. Ook de drainagebuizen hebben voor verstoring gezorgd. Deze verstoringen hadden echter een zeer beperkte invloed op het archeologisch erfgoed in de ondergrond. Wel kon een lichte erosie worden vastgesteld in het oosten van het terrein, dat als hoger gelegen is ingekleurd op de DHM. De westelijke zijde was dan weer afgedekt door een dun colluviaal pakket.²⁴

---

²² CLAESEN 2016.

²³ BAEYENS & EGGERMONT 2016.

²⁴ EGGERMONT 2016.

1.4 Besluit

1.4.1 Datering en interpretatie

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied in historische tijden steeds als akkerland in gebruik is gebleven. Over de oudere periodes, middeleeuwen en vroeger, kan afgeleid worden dat ijzertijd en Romeinse sporen te verwachten zijn, gezien de gedane vondsten op de site Ledegem Boomlandstraat.

1.4.2 Archeologische verwachting

Volgende data, afgeleid uit de bodemkundige, historische, archeologische en cartografische analyse, zijn van belang voor de verwachting in het plangebied:

-de aanwezigheid van de Heulebeek en zijn meander en het historisch toponiem Meerschen in de buurt, waarboven Ledegem is uitgegroeid. Een dergelijke landschappelijke locatie heeft sinds lang een aantrekkingskracht uitgeoefend op de mens, waardoor sporen uit alle periodes verwacht kunnen worden.

-de combinatie van de bodemkundige data en de hoogtekartaar, op de overgang van heuvelrug naar beekdal, wijzen op een zeer geschikte locatie voor landbouw en bewoning. De erosiekaart geeft een lage erosie aan binnen het plangebied maar uit data van nabijgelegen opgravingen kan afgeleid worden dat deze erosie niettemin van invloed is geweest op de archeologische sporen. In die mate worden hoger gelegen sporen een weinig afgetopt maar het zijn vooral de lager gelegen sporen die afgedekt worden door een dunne beschermende laag colluvium.

-de opgravingen aan de Boomlandstraat en de Nijverheidslaan wijzen op een intens gebruikt woonlandschap in de ijzertijd en Romeinse periode. Gezien beide opgravingen in eenzelfde landschappelijke en bodemkundige context zijn aangetroffen als het plangebied, mag verwacht worden dat deze sporen zich doorzetten binnen het plangebied.

-sporen uit de late middeleeuwen en nieuwe tijden zullen zich hoofdzakelijk situeren in een context van landschapsexploitatie, zijnde perceelsgreppels en sporen van opslag (hooimijten, spiekers).

-gezien het belang van Ledegem in de Eerste Wereldoorlog en de intensiteit van de strijd voor de bevrijding van het dorp kunnen steeds sporen aangetroffen worden uit deze periode.

-het gebruik van het plangebied als akker sinds de beschikbaarheid van historische kaarten en topografische kaarten wijst op een beperkte verstoring van de ondergrond, veroorzaakt door ploegen en drainering.

Hieruit kan afgeleid worden dat de kans op archeologie binnen het plangebied groot is. De aanwezigheid van deze sporen dient geverifieerd worden in het veld. De verwachting wordt hieronder per periode ingeschat.

-steentijdoccupatie: sporen en vondsten uit deze periode worden laag ingeschat. Ondanks de ideale landschappelijke situatie wordt een intacte bodem niet meer verwacht. Uit de nabijgelegen opgravingen is enerzijds gebleken dat er sprake is van erosie en sedimentatie waardoor een intact bodemprofiel niet meer verwacht wordt. Anderzijds zal het eeuwenlange gebruik als akker dit bodemprofiel deels verstoord hebben. De vondst van steentijdartefacten

tijdens de opgraving aan de Boomlandstraat geven aan dat in situ vondsten niet meer te verwachten zijn, gezien beide hier in secundaire context zijn gedaan.

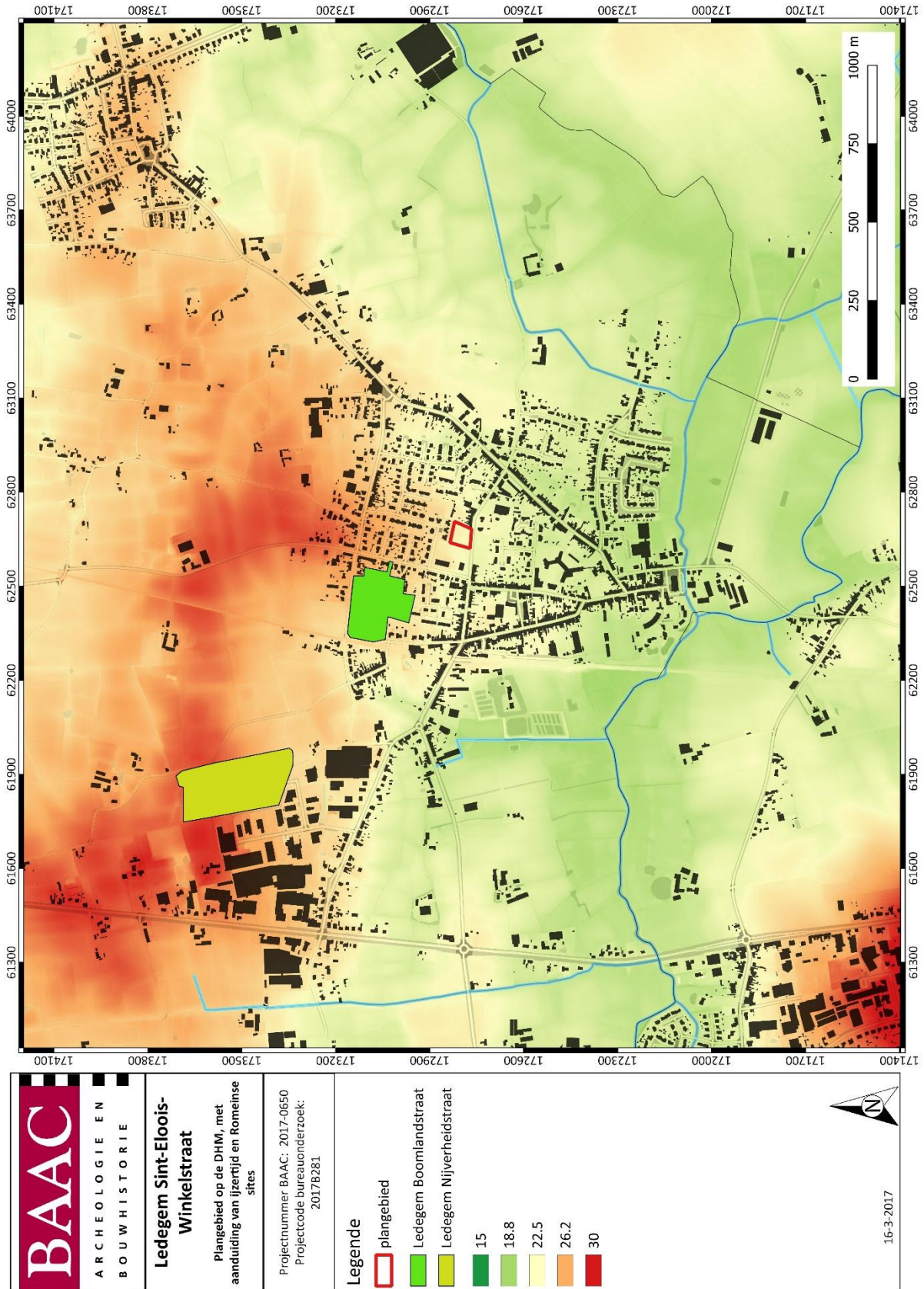
-metaaltijden: sporen uit de metaaltijden, en dan meer precies uit de ijzertijd, worden hoog ingeschat. Enerzijds is er de uiterste geschikte landschappelijke en bodemkundige situatie die door de mens in de ijzertijd werd uitgezocht voor exploitatie en bewoning. Anderzijds zijn er de opgravingen te Boomlandstraat en Nijverheidslaan die duidelijk wijzen op een intens gebruikt landschap in deze periode. Beide opgravingen zijn op een gelijke landschappelijke en bodemkundige context aangetroffen als die van het plangebied.

-Romeinse tijd: ook sporen uit deze periode worden hoog ingeschat, om dezelfde redenen als die van de ijzertijd.

-middeleeuwen: middeleeuwse sporen worden middelhoog ingeschat. Ledegem is reeds een gehucht met kerk in de 11^e eeuw, wat wijst op een concentratie van bewoning op deze locatie. In welke mate een boerderij of woonerf binnen het plangebied aangetroffen kan worden, is onduidelijk. Veeleer zal het gaan om *off-site* fenomenen, zoals hooimijten, opslagstructuren, perceelsgreppels en boomplantgaten.

-late middeleeuwen-nieuwe tijd: de kans op sporen uit deze tijd worden eveneens middelhoog ingeschat. Vlakbij het plangebied staan op de kaart van Ferraris hoeves afgebeeld. Het is heel goed mogelijk dat het plangebied in eigendom of in gebruik was door één van deze hoeves, waardoor *off-site* sporen kunnen aangetroffen worden.

-WOI: de kans op het aantreffen van sporen uit de Eerste Wereldoorlog is hoog. Ledegem heeft zwaar geleden gehad in deze oorlog. Sporen van bombardementen kunnen steeds aangetroffen worden, vooral gezien de dichtheid van het voormalig station.

Plan 20: Plangebied op de DHM, met aanduiding van opgravingen met resultaten in de ijzertijd en Romeinse periode (1:1; digitaal: 16032017)

1.4.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Ledegem is over het algemeen vrij onontgonnen terrein wat betreft archeologische informatie. De informatie die vandaag de dag voor handen is, is voornamelijk afgeleid uit historische kaartmateriaal en dus van vrij jonge datum. Over de oudere occupaties binnen de gemeentegrenzen zijn slechts twee bronnen voor handen, de opgravingen te Nijverheidslaan en die te Boomlandstraat. Deze getuigen van een intens gebruik van het landschap in de late ijzertijd en Romeinse periode en een duidelijke exploitatie van het landschap voor landbouwactiviteiten in de late middeleeuwen en nieuwe tijd.

De ijzertijdsporen, mogelijk doorlevend tot in de Romeinse periode, zouden een kenniswinst kunnen leveren over de inrichting van het landschap in deze periode. Er wordt vermoed dat de enclosures die reeds zijn vastgesteld in de Romeinse periode hun voorlopers kennen in de ijzertijd, maar dit is tot op heden nog niet terdege bewezen. Bovendien is een verschuiving merkbaar in de inrichting van een dergelijk boerenerf doorheen de tijd, waarbij de ijzertijdbewoning toch op een andere locatie kan gezocht worden dan de Romeinse, zoals reeds gebleken is in Noord-Frans onderzoek. De precieze beweegredenen achter deze verschuiving is nog onduidelijk, en nog niet vastgesteld in onze regio's.

Sporen van bewoning uit deze periode zijn in de ruime regio zeer zeldzaam, waardoor de duiding tot de woonlandschappen uit het noorden, met de Alphen-Ekerenplattegronden, of die uit het zuiden, met de portiekwoningen, nog onmogelijk is. Er wordt vermoed dat een vage grens speelt in deze regio waarin beide woonhuistypes voorkomen, zoals eerder geattesteerd te Wevelgem-Zuid en mogelijk te Ledegem Boomlandstraat.

Wat betreft de middeleeuwen zou een enorme kenniswinst kunnen geleverd worden voor het dorp Ledegem. De historische bronnen spreken van een gehucht met kerk sinds de 11^e eeuw, maar in hoeverre dit impact heeft gehad op de ruimere regio rond het centrum en dus het plangebied is onduidelijk.

Gezien het plangebied 4000 m² integraal zal verstoren, wordt dit een aanzienlijk groot terrein waarbinnen sporen binnen voorgaande verwachting aangetroffen kunnen worden. Het ruimtelijk inzicht tussen deze sporen zijn een belangrijke reden tot kennisvermeerdering.

1.4.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Gezien de resultaten van het bureauonderzoek is het onmogelijk in dit stadium van het onderzoek uit te sluiten dat archeologisch erfgoed aanwezig is in het plangebied. De kans op archeologisch erfgoed is echter groot, gezien de data verzameld tijdens het bureauonderzoek. De kenniswinst die dit erfgoed zou opleveren, is eveneens groot waardoor verder vooronderzoek zich opdringt.

Om de aanwezigheid van archeologisch erfgoed te staven, voldoet slechts één verder vooronderzoek, met name het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven.

Deze onderzoeksmethode is erg geschikt voor het opsporen van archeologische ensembles onder de vorm van grondsporen op rurale terreinen met een grote oppervlakte. Belangrijk hierbij is dat het sleuvenonderzoek aanleiding is voor een verdere evaluatie van het terrein in een archeologienota. Indien de kans op aanwezigheid van waardevolle archeologische ensembles vrijwel onbestaande wordt ingeschat, is het sleuvenonderzoek in regel het eindpunt van het archeologisch traject. Wanneer de kans hoog wordt ingeschat, wordt binnen de archeologienota een advies voor een vervolgt traject geformuleerd. Vaak bestaat dit uit een vlakdekkende opgraving op specifiek afgebakende zones van het onderzoeksterrein.

Tijdens dergelijk onderzoek is het van belang dat slechts een beperkt deel van het plangebied onderzocht wordt. Archeologische sporen worden tijdens een sleuvenonderzoek immers niet volledig onderzocht. Om de kans op de beschadiging van het archeologisch ensemble te beperken, wordt een dekkingsgraad van 10%-15% vooropgesteld. Zo wordt het resultaat van het onderzoek bereikt met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek kan ook een landschappelijk bodemonderzoek worden uitgevoerd, wat hier ten eerste wordt aangeraden, gezien de mogelijke impact van erosie en sedimentatie binnen het plangebied. Dit gebeurt door de aanleg van systematisch ingeplande profielkolommen.

- Is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein? **Nee**. De terreinen zijn nog in gebruik door derden en kunnen nog niet betreden worden.
- Is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)? **Ja**.
- Is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein? **Nee**.
- Is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)? **Ja**. Archeologische proefsleuven zijn voor de projectlocatie **de aangewezen onderzoeksmethode**. Dankzij dergelijke proefsleuven zal tegen een aanvaardbare kost snel een inschatting kunnen gemaakt worden over de bewaringstoestand van het archeologisch ensemble.

2 Samenvatting

In het plangebied aan de Sint-Eloois-Winkelstraat te Ledegem wordt een verkavelingsproject gepland. Hierbij zal eventueel aanwezig archeologisch erfgoed vernietigd worden. Het doel van de archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een (eventueel) vervolgonderzoek. Gebaseerd op de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek kan de noodzaak voor verder archeologisch onderzoek op het terrein nog niet aangewezen worden.

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Bovendien werden de – nog niet in detail uitgewerkte – plannen van de opdrachtgever geplot op de bestaande situatie. Op deze manier kon een inschatting worden gemaakt van het onderzoekspotentieel van het plangebied aan de hand van bodem- en aardkundige gegevens en kon een specifieke verwachting ten aangaan van de archeologische waarden op het terrein worden vastgesteld.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied een middelhoge tot hoge archeologische waarde heeft, afhankelijk van de periode. Gezien de landschappelijke en geomorfologische situatie, de archeologische context en de historische data kunnen sporen verwacht worden uit metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen tot nieuwe tijd. Om deze middelhoge tot hoge verwachting te staven, is het aangewezen een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Gezien de terreinen nog in gebruik zijn door derden, wordt dit onderzoek in een uitgesteld traject uitgevoerd. Het verdere traject wordt uitvoerig uitgeschreven in het Programma van Maatregelen.

3 Lijst met figuren

Figuur 1: Plan van de toekomstige inplanting, zoals aangeleverd door opdrachtgever	7
Figuur 2: Zicht op het plangebied van op de Sint-Eloois-Winkelstraat (@Google Maps)	10
Figuur 3: Hoogteverloop terrein	16
Figuur 4: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	21
Figuur 5: Uitsnede van de kaart van drie kantons van de heerlijkheden Ledegem en Uitkerke, opgemaakt door J.F. Casier in 1782, met aanduiding van het plangebied	28
Figuur 6: Uitsnede van de kaart van drie kantons van de heerlijkheden Ledegem en Uitkerke, opgemaakt door J.F. Casier in 1782, met aanduiding van het plangebied	29
Figuur 7: Situering van het plangebied (rode ster) en het station (paarse ster) op de topografische kaart van Moorseele uit 1911	34

4 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied	35
---	----

5 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (1:5.000; digitaal; 09032017)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (1:1; digitaal; 09032017)	3
Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting, zoals aangeleverd door opdrachtgever op orthofoto (1:1; digitaal; 13032017)	6
Plan 4: Plangebied op de orthofoto uit 2000-2003 (1:1; digitaal; 13032017)	11
Plan 5: Plangebied op de orthofoto uit 1979-1990 (1:1; digitaal; 13032017)	12
Plan 6: Plangebied op de orthofoto uit 1971 (1:1; digitaal; 13032017)	13
Plan 7: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM), met aanduiding van de waterlopen (1:1; digitaal; 13032017)	14
Plan 8: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM), met aanduiding van de hoogteprofielen (1:1; digitaal; 13032017)	15
Plan 9: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart (1:50.000; digitaal; 13032017)	19
Plan 10: Plangebied op de Quartairgeologische kaart (1:200.000; digitaal; 13032017)	20
Plan 11: Plangebied op de Quartairgeologische kaart (1:50.000; digitaal; 14032017), uitleg invulling in tekst... ..	22
Plan 12: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (1:20.000; digitaal; 14032017)	24
Plan 13: Plangebied op de bodemerosiekaart (1:150.000; digitaal; 15032017)	25
Plan 13: Plangebied op de Ferrariskaart (1771-1778) (1:11.250; digitaal; 14032017)	27
Plan 14: Plangebied op de Vandermaelenkaart (1840) (1:20.000; digitaal; 15032017)	30
Plan 15: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1840) (1:2.500; digitaal; 14032017)	31
Plan 16: Plangebied op de Poppkaart (1842-1879) (onbekend; digitaal; 15032017)	32
Plan 17: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart, met aanduiding van Archeologienota's (AN) en opgravingen (DO) (1:1; digitaal; 15032017)	36
Plan 18: Plangebied en omgeving op de kaart van Ferraris, met aanduiding van de CAI-meldingen, Archeologienota's (AN) en opgravingen (DO) (1:1; digitaal; 15032017)	37
Plan 20: Plangebied op de DHM, met aanduiding van opgravingen met resultaten in de ijzertijd en Romeinse periode (1:1; digitaal; 16032017)	41

6 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2017. Geoportaal GGA. Available at: <https://geo.onroenderfgoed.be>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: Hoeve Capellehof, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/24396> (geraadpleegd op 13 maart 2017).
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: Hoeve Oosthove, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/24371> (geraadpleegd op 13 maart 2017).
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: Ledegem, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120728> (geraadpleegd op 14 maart 2017).
- AGIV, 2017. AGENSTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- ANTROP, M. et al. 2001: Traditionele Landschappen van het Vlaams Gewest, versie 6.1.
- BAEYENS, N. & EGGERMONT, N. 2016: Archeologische opgraving Ledegem Nijverheidslaan (prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove rapport 2016/04.
- BEYAERT, M. e.a., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.
- CAI, 2017. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroenderfgoed.be/>.
- CARTESIUS, 2017. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- CLAESEN, J. 2016. Archeologienota Ledegem Hugo Verriestlaan, Archebo-rapport 2016/047.
- DE GEYTER, G. 2001: Toelichting bij de geologische kaart van België, Vlaams Gewest, Kaartblad 27, 28, 36, Proven-IEPER-Ploegsteerd, 1:50.000.
- DE MOOR, G, & MOSTAERT, F. (1993) Geomorfologische Kaart van België, Kaartblad Oostende
- EGGERMONT, N. 2016: Archeologische opgraving Ledegem Boomlandstraat (prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove Rapport 2016/17.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2017. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- LANDSCHAPSATLAS 2001: <http://onroenderfgoed.github.io/la2001/relictzones/R30061.html>
- MATTHIJS, J. 2002: Toelichting bij de Quartairgeologische kaart 27-28-36, Proven-leper-Ploegsteert.
- VAN RANST, E. & SYS, C. 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen, schaal 1:20.000.